Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש=געזעלשאפטליכע טאג=צייטונג

Nr. 201/1496	Łódź, Poniedziałek 27 sierpnia 1928 r.	זעקסטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, יא אלול תרפ"ח	Nr. 201/1496

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

היינט ווערט אונטערגעשריבען

קעלאגס אנטי=מלחמה אפמאך.

פאריז, 26 (ספ.) מארגען 3 א זייגער נאכמיטאג וועט פארקומען די פייערליכע צערעמאניע פון אונטערשרייבען דעם קעלאג-אפמאך. דאס אונטערשרייבען פון אפמאך וועט פארקומען אין דעם זייגער-זאל פון פראנצויזישען אויסערן-מיניסטעריום. דעם פארזיץ וועט פיהרען בריאן. ביי זיין רעכטער האנד וועט זיצען קעלאג. אין א האלבען קרייז וועלען זיצען די פערטרעטער פון די 15 מלוכות וואס וועלען אונטערשרייבען דעם אפמאך. די רעדעס, וואס וועלען געהאלטען ווערען וועלען איבערגעגעבען ווערען דורכ'ן ראדיא, און די גאנצע פייערליכקייט וועט אויפגעכאפט ווערען פון פילם-אפאראטען.

דייטשע פאהן אין פאריז.

פאריז, 26 (ספ.) אין שייכות מיט די פייערליכקייטען פון אונטערשרייבען דעם אנטי-מלחמה אפמאך אין פאריז דאס ערשטע מאל זייט 1870 ארויסגעהאנגען געווארען י דייטשע פאהן.

די מלוכה-מענער פון דער גאנצער וועלט קומען זיך צוזאמען אין פאריז

פאריז, 26 (ספ.). היינט נאכמיטאג איז אנגעקומען קיין פאריז דער דייטשער אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאן. די פאריזער פאליציי האט אנגענומען מיטלען, בכדי אבצוהיטען שטרעזעמאנען פאר עווענטועלע דעמאנסטראציעס מצד דער בעפעלקערונג.

פאריז 26. (ספ.). אויף די פייערליכקייטען פון אונטערשרייבען דעם אנטי מלחמה אבמאך זענען אנגעקומען: הימאנס, קאסגרעוו, מאקלאהען (אויסטראליען), דזשעמס פאר (ניי-זעלאנד).

דער וואונש פון אינטערנאציאנאלען ביורא פאר שלום.

גענף, 26 (ספ.) דאס אינטערנאציאנאלע ביורא פאר שלום, האט צוגעשיקט א בריף צו די מלוכות. וואס שרייבען אונטער דעם אפמאך. אין בריף ווערט אויסגעדריקט די צופרידענהייט צוליב דעם אונטערשרייבען דעם אפמאך און אויסגעדרוקט דעם וואונש, אז דער אפמאך זאל נישט בלויז בלייבען א פלאטאנישע פערזיכערונג און אז ער זאל נישט ווערען קיין קוואל פון א נייער ענטוישונג פון דער מענשהייט.

היינט ווערט אין אלבאניען פראקלאמירט א קעניג.

רוים, 26. (אט"ע). פון טיראנא מעלדעט מען, אז די זיצונג פון דער אלבאנישער נאציאנאלער פערזאמלונג איז געווען זעהר א פייערליכע. אין דער זיצונג האט זיך בעטייליגט דער גאנצער דיפלאמאטישער קארפוס. נאכדעם ווי די דעפוטאטען האבען אבגעגעבען א שבועה איז די זיצונג אבגעלעגט געווארען ביז מאנטאג.

די פראקלאמירונג פון אכמעד זאגו אלס קעניג וועט פארקומען מאנטאג.

שארפער ארויסטריט פון דער ענגלישער פרעסע

געגען וואלדעמאראס'ן.

לאנדאן, 26 (ספ.) אין א ארטיקעל וועגען דער שטעלונג פון דער ענגלישער דעלעגאציע צום פעלקער-בונד, צו דער פויליש-ליטווישער פראגע טרעט די „טיימס" שארף ארויס געגען וואלדעמאראסען.

פון וואלדעמאראסעס האלטונג, שרייבט די צייטונג, איז צו זעהען, אז ער וויל בכלל נישט דאס די אונטערהאנדלונגען מיט פוילען זאלען קומען צו א סוף און אלע עצות פון פעלקער-בונד און פון די גרויסע מלוכות האבען אויף איהם קיין שום ווירקונג נישט געהאט.

מען דארף ערווארטען, שרייבט ווייטער די צייטונג, אז דאס מאל וועט דער פעלקער-בונד-ראט אין א ענערגישער פארם, ווי דאס איז געשעהן ביז-איצט, וואלדעמאראסען אויפמערקזאם מאכען אויף די מעגליכע פאלגען פון זיין האלטונג.

צענטר. יוד. האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווא 4.

אויפפאדערונג!

מיר פאדערן אויף אלע האנדווערקער פון אלע פאכען — סיי די וואס האבען זיך שוין רעגיסטרירט אין דער צענטראלע - דער אין זייער פעראיין, סיי די וואס האבען זיך נאך נישט רעגיסטרירט, זיי זאלען זיך מעלדען אין צענטראלע כדי זיך איבערצורעגיסטרירען, מיטברענגענדיג דעם פאטענט פאר'ן יאהר 1927 און די קאנצעסיעס.

בעמערקונג: דאס רעגיסטרירען איז אונבעדינגט נויטיג, עס געהט אין אייער עקזיסטענץ. די צענטראלע וועט רעגיסטרירען נאר ביז דאנערשטאג 9 אווענד.

די פערוואלטונג.

האנדווערקער=פעראיין

אגראדאווא 9.

אכטונג, שוסטער-מייסטער, מיטגלידער און נישט=מיטגלידער!

די פאך-קאמיסיע פון שוסטער-מייסטער פאדערט אייך אויף צו קומען ארויסנעמען די האנדווערקער=קארטען, ווייל די צייט איז קורץ. דער טערמין ענדיגט זיך דעם 31-טען אויגוסט. געדענקט! עס ליגט אין אייער אינטערעס, קומט וואס פריהער.

יוד. פראפ. מאגאזין-שניידער-פעראיין, אלעע 1 מאי 2.

דאמען=מאגאזין=ארבייטער פון לאדז און פון דער פראווינץ, אויפמערקזאם!

ביים מאגאזין-שניידער פעראיין, אלעע 1-טער מאי 2, איז געעפענט געווארען א פערמיטלונגס=ביורא, וועלכע ערטיילט אינפארמאציעס וועגען ארבייטס-פאסטענס.

עס זענען אריינגעפלאסען א גרעסערע צאהל אנפראגעס וועגען ארבייטער און האנד-נייהערינס אויף גוטע בעדינגונגען.

מעלדען קען מען זיך יעדען אווענד פון 8—11 אין פערמיטלונגס-ביורא ביים מאגאזין-שניידער-פעראיין.

בעמערקונג: כדי אנצוקומען אין א ווערקשטאט דארפט איהר קיין שום בעשטעטיגונג פון א פעראיין נישט האבען.

א קוואליפיצירטע

פערקויפערין

אין דער קאנפעקציע=בראנזשע ווערט געזוכט נאך פאמערן אויף די בעסטע בעדינגונגען. בעפארצוגט מיט די בעסטע רעפערענצען און פון דערזעלבער בראנזשע. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג.

א שפייזע=צימער

אין גוטען צושטאנד בילויג צו פערקויפען ביים טישלער אויף שוו.-יאקובא 16 256

DR. med. DONCHIN מאניושקי 1, MONIUSZKI 1, טעלעפאן 9-97.

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטן

צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און פון 4—7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

קוואליפיצירטע הערען=שניידער=ארבייטער=בעשטעלט ווי אויך א לערן=יונגעל קענען זיך זאפארט מעלדען ביי י. גאלדבערג פיעטריקאווער 60. 374

אויפפאדערונג.

דערמיט פאדער איך אויף די פערוואלטונגס-מיטגלידער פון שניידער-מייסטער פעראיין, אלעע 1 טער מאי 2 די ה"ה

אהרן פינקעלשטיין און איצקאוויטש,

אז זיי זאלען מיר אפגעבען די 25 זל. וואס זיי האבען זיך געבארגט אין בזשעזשין אויף די הוצאות נאך פאריאהרען ווינטער, אין געגענפאל וועל איך דאס געלד אויפמאהנען געריכטליך.

יענקעל לאנג, בזשעזשינער 21'

בייליד.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע אוירבאך צוליב'ן טויט פון אונזער געעהרטען שעף

ישכר בנימין אוירבאך נ"ע

זייט געטרייסט!

דאס פערסאנאל פון דער פירמע אוירבאך

לאדז, נאווראמיעיסקא 4.

די בעוואוסטע ארטאדאקסישע לעהר=אנשטאלט

בית תלמוד

פון ל. פאסטערנאק, לאדז, צעגעלניאנא 11 טעל. 57-16.

מאכט בעקאנט אז דאס איינשרייבען תלמודים צום נייעו שול-יאהר קומט פאר טעגליך פון 9—2 פ. מ. און 4—7 נ. מ. די למודים הויבען זיך אן י"ז אלול 2/9.

פאר די תלמידים וואס האבען געענדיגט דאס יאהר אונזער לעהר-אנשטאלט ווערט געעפענט א העכערע קלאס בלומדי קודש ווי אויך בוכהאלטעריע און קארעספאנדענץ.

די לייטונג.

קאמוניקאט פון מאגאזין-שניידער-פעראיין אלעע 1 מאי 2

ווענען צעכען=געזעץ.

פון געוויסע זייטען (האנדווערקער-פערבאנד, אגראדאווע 9) בעוויזען זיך עפענטליכע מעלדונגען, אז קאלופניקעס זענען פטור פון צעכען-געזעץ. מיר שטעלען פעסט אויפ'ן גרונד פון אנ'ערקלערונג פון וואיעוואדע, דאס יעדער אלינער, וואס פירט זעלבסט-שטענדיג א ווערקשטעל דארף אונבעדינגט זיין פערגעסטרירט אין צעך.

כדי צו בעוויזען די אלע גרונדלאזע קלאנגען איז כדי אנצווייזען, דאס אפילו די ווארשאווער „פאלקסצייטונג" האט נאמען פון סאציאליסטישען האנדווערקער-פערבאנד, פשעיאזד 13, געווענדען אלע קאלופניקעס און ארימע האנדווערקער צו פערגעסטרירען זיך אין צעך.

מיר רופען היינט מאנטאג 8 אוו. אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלע סעקציעס וועגען דער פראגע. די פערזאמלונג וועלכע אויפקלערען אלע די, וועלכע האבען קיין פאטענטען פון יאהר 1927 און די וועלכע האבען נישט אין צוזאמענהאנג מיט'ן צעך. די רעגיסטראציע הויבט זיך אן 5 אווענד.

די פערוואלטונג.

די פראגע פון דער יודישער מינדערהייט

אויף דער זיצונג פון דער צווישענפארלאמענטארישער אוניע.

בערלין, 26 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אויף דער לעצטער פלענאר זיצונג פון דער צווישען-פארלאמענטארישער אוניע, וואס האלט דא אפ איהרע בעראטונגען אין בערלין, איז דערוועקט געווארען די פראגע וועגען די נאציאנאלע מינדערהייטען.

דער דעפוטאט ראבינער מ. נוראק האט ערקלערט, אז ער רעדט אין נאמען פון א מינדערהייט, וועלכע ס'בילדען מיליאנען נפשות אין פערשידענע לענדער — די יודען.

ער שטעלט פעסט, אז די נאציאנאל-קולטורעלע זעלבסט-בעשטימונגס-רעכט, וואס איז די מינדערהייטען גאראנטירט געווארען דורך די אינטערנאציאנאלע טראקטאטען ווערען נישט אפגעהיט.

דער רעדנער דערמאנט די פיינליכע לאגע פון די אוויגערופענע מלוכה לאזע, און שילדערענדיג די לאגע פון די יודען אין רומעניען, רופט אויס דער רעדנער, אז די לאגע דארט דערמאנט אין די פינסטערע צייטען פון מיטעלאלטער.

בעראטונג וועגען צוזיפרופען

דעם אלוועלטליכען קאנגרעס פון די יודישע סטודענטען.

פאריז. (יט"א). דעם 2 טען סעפטעמבער וועט אין פאריז פארקומען א בעראטונג פון יודישע אקאדעמישע טוער מיט'ן אנטייל פון פאריזער פון וועלט-פערבאנד פון די יודישע סטודענטען דר. לאוטערפאכט. די בעראטונג וועט זיין געווידמעט דער פראגע וועגען צוזיפרופען קיין וויען דעם אלוועלטליכען צוזאמענפאהר פון די יודישע סטודענטען אין חודש אקטאבער אדער נאוועמבער ה. י.

יודישע זיגער אויף דער אלימפיאדע.

בודאפעשט. (יט"א). ווי עס טיילען מיט די אונגארישע צייטונגען, האט דעם ערשטען פריז פאר'ן בעסטען ווערק וועגען די אלימפיאדע-שפילען בעקומען דער יודישער גימנאזיאל-לעהרער דר. פראנץ מעזע פון אונגארן. אויך דער זיגער אין די אלימפישע-פעכט-שפילען אטילא פעטשאיער איז אן אונגארישער יוד.

יוד געוואונען די דייטשע טעניס-מייסטערשאפט.

האמבורג, (י.ט.א.) בעת די טעניס מייסטערשאפטען פון דייטשלאנד, וואס זענען אין משך פון די לעצטע טעג פארגעקומען אין האמבורג האט דעם טיטול פון דייטשען טעניס מייסטער ערווארבען דער בערלינער יודישער טשעמפיאן, פרען.

צוזאמענפאהר פון יודישע פארמער אין אמעריקא.

האטמארד, (י.ט.א.) דא איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די יודישע פארמער פון שטאט קאנעקטיקוט, וואס איז בעגריסט געווארען דורכ'ן גובערנאטאר פון שטאט, דזשאן טראמבעל. אויפ'ן צוזאמענפאהר זענען געהאלטען געווארען א רייהע רעפעראטען דורכ'ן רעדאקטאר פון „יודישען פארמער" ה' סטאן. דירעקטאר פון דער „יודישער לאנדווירטשאפטליכער געזעלשאפט" ג. דאווידסאן און פיל אנדערע.

אויפ'ן צוזאמענפאהר זענען געווען רעפרעזענטירט 4000 יודישע פארמער פון שטאט קאנעקטיקוט ווי אויך פיל געסט פון ניו-יארק און ניו דזשערסעי.

אידישער פארשטעהער אין דער אינטערנאציאנאלער סטודענטישער זעלבסט-הילף אָרגאניזאציע

פאריז, (י.ט.א.) אין דער עקזעקוטיווע פון דער אינטערנאציאנאל-סטודענטישער זעלבסט-הילף-ארגאניזאציע (י.ס.ס.), וואס האט איצט אבגעהאלטען איהר צוזאמענפאהר אין פאריז, איז אויך אויסגעוועהלט געווארען, אלס פארשטעהער פון די יודישע סטודענטען, דער סעקרעטאר פון וועלט-פערבאנד פון די יודישע סטודענטען ה' לעא שטייניג.

וועגען א פארלאמענטארישע רעגירונג אין עבר-הירדן.

די אונצופרידענהייט אין די אראבישע נאציאנאליסטישע קרייזען.

ירושלים, (י.ט.א.) דער שטעלפערטרעטער פון נציב-העליון לוק האט אויסגעדריקט זיין פערוואונדערונג דערמיט, דאס געוויסע קרייזען פון דער רעגירונג פון עבר-הירדן זענען נישט צופרידען מיט זיין ענטפער אויפ'ן מעמאראנדום, וואס איז פארגעלעגט געווארען דורכ'ן אראבישען פיהרער האסין אלכוראני אויפ'ן סמך פון די בעשלוסען פון דער קאנפערענץ פון די אראבישע נאציאנאליסטישע פיהרער. וואס איז אפגעהאלטען געווארען אין אמאן. דער שטעלפערטרעטער און נציב-העליון שטעהט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז די אפאזיציע אין עבר-הירדן דארף אונטערשטיצען די רעגירונג פון עמיר אבדולאה. א פארלאמענטארישע רעגירונג וועט קענען געשאפען ווערען ערשט דאן, ווי עס וועלען דערצו רייף ווערען די בעדינגונגען אין לאנד און די רעגירונג וועט קענען נעמען אויף זיך די פולע פעראנטווארטליכקייט.

די אראבישע עקזעקוטיווע אין ארץ-ישראל האט איבערגעגעבען ה' לוק א מעמאראנדום, אין וועלכען זי אונטערשטיצט די פאדערונגען פון די עבר-הירדן-נאציאנאליסטען.

—:O:—

ליידענשאפטליכער וואהל-קאמף

אין סאלאניקי בעת די וואהלען צום גריכישען פארלאמענט.

סאלאניק (יט"א). דער וואהל-קאמף אויף דער יודישער גאס, וואס האט זיך געענדיגט אין סאלאניק מיט'ן זיג פון דער ציוניסטישער ליסטע האט גהאט א זעהר ליידענשאפטליכען פערלויף. דער הויפט קאמף אין דער יודישער קוריע האט אבגעשפילט צווישען די ציוניסטען, ראאליסטען און קאמוניסטען.

פון די ציוניסטישע קאנדידאטען האט בעקומען סאנטשי בעקומען 5231 שטימען, מאטאלאן—5067 שטימען. די ראאליסטישע (אנטי-ווענעזעלאסיסטישע) יודישע קאנדידאטען האבען בעקומען 2651 און 1482 שטימען, די יודישע קאמוניסטישע קאנדידאטען האבען בעקומען 1202 און 1187 דאגעגען די אפיציעלע ווענעזעלאסיסטישע קאנדידאטען האבען בעקומען נישט מעהר ווי איינער 777 און דער צווייטער 298 שטימען.

גלייך נאכדעם ווי עס איז בעקאנט געווארען דער רעזולטאט פון די וואהלען האבען ביידע אויסגעוועהלטע דעפוטאטען פון דער יודישער קוריע טעלעגראפיש מיטגעטיילט דעם פרעמיער ווענעזעלאס, דאס זיי שליסען זיך אן אהן שום בעווארענישען צו זיין פארטיי.

געשלאסען די קאנפערענץ פון דער אגודה-יוגענד אין בערלין.

בערלין. (יט"א). די לעצטע זיצונג פון דער קאנפערענץ פון דער אגודה-יוגענד אין בערלין איז פארגעקומען אין דער אנוועזענהייט פון וויצע - פרעזידענט פון דער וועלט - ארגאניזאציע „אגודת-ישראל" הרב ד"ר מונק.

די קאנפערענץ האט בעשלאסען אנצונעהמען אין אלוועלטליכען ארטאדאקסישען יוגענד-פערבאנד די ארגאניזאציע „צעירי אגודת ישראל" און „פועלי אגודת ישראל" אין פוילען ווי אויך די „צעירי אגודת ישראל" אין לעטלאנד. דערביי איז אנערקענט געווארען די פוילישע „צעירי אגודת ישראל" 4 מאנדאטען אין דער עקזעקוטיווע, די לעטלענדישע — 1 מאנדאט און די „פועלי אגודת ישראל" אין פוילען 2 מאנדאטען. די פועלי אגודת ישראל וועלען געניסען פון אויטאנאמיע אין סאציאלע פראגען. עס זענען אויך איינשטימיג אנגענומען געווארען אין וועלט-פערבאנד די ארטאדאקסישע יוגענד-ארגאניזאציעס אין ארץ-ישראל אין אמעריקא

די קאנפערענץ האט אויסגעוועהלט א קולטור-קאמיסיע, וואס וועט ארבייטען אונטער דער לייטונג פון רבנישען ראט פון „אגודת-ישראל". די קאנפערענץ האט צווישען אנדערן אנגענומען א רעזאלוציע אין וועלכער עס ווערט געזאגט, דאס קיין שום וועלט-פערבאנד פון דער יודישער יוגענד, קען זיך נישט אזוי אנרופען אויב עס געהערט צו איהם נישט די יודישע ארטאדאקסישע יוגענד און דעריבער ווערט געפאדערט פון וועלט - פערבאנד פון דער יודישער יוגענד, וואס האט איצט אבגעהאלטען זיין קאנגרעס אין שטראסבורג, ער זאל ענדערן זיין נאמען.

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספעציאליסט פאר אינערליכע
און נערווען - קראנקהייטען.
נעהמט אן טעגליך פון 5 ביז 7 אָוועַנד.

בעריכט פון דער „היצעם"-דעלעגאציע

וועגען די לעבענס-בעדינגונגען אין די יודישע ישובים

אין דרום-אמעריקא און די אימיגראציע-מעגליכקייטען.

בערלין, (יט"א). די דעלעגאציע פון דער „היאס-יקא-עמיגדירעקט", וואס האט בעזוכט די דרום-אמעריקאנישע לענדער האט אין איהר בעריכט אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון צושטעלען גענויע ידיעות וועגען די לעבענס-בעדינגונגען און פרנסה-מעגליכקייטען אין די דרום-אמעריקאנישע לענדער.

אין די לעצטע יאהרען, למשל, איז אין מזרח-אייראפא און בעזונדערס אין פוילען פערשפרייט די מיינונג, אז אין ארגענטינע זענען פאראן נאר קליינע מעגליכקייטען זיך איינצואָרדנען.ווירקליך, די אינדוסטריע פון לאנד האט פארלויפיג בעגרעניצטע מעגליכקייטען; אבער דוקא דערפאר האט די ענטוויקלונג פון מלאכה און קליין-אינדוסטריע גאנץ ברייטע פערספעקטיווען. מען קען זיך שוין איצט פערופען אויף א רייה צווייגען פון דער קליין-אינדוסטריע, וואס זענען איינגעפיהרט געווארען הויפטזעכליך דורך פוילישע, טיילווייז דורך בעסאראבישע און רוסישע יודען. אזוי למשל, איז די מעבעל-אינדוסטריע, שטריקערייי, קאנפעקציע, שפיגעל, בווראר, און רייזע-ארטיקלען א.א. איינגעפיהרט געווארען אויסשליסליך דורך יודען און געפינען זיך הויפטזעכליך אין יודישע הענד.

עס איז פאראן נאך אנדערע צווייגען פון דער קליין-אינדוסטריע, וועלכע קאנען אין ארגענטינע איינגעפיהרט ווערען דורך יודען, ווי למשל, מאלער און זילבער-שמידערייי, קליין-אייזען פראדוקציעס ווי אויך פערשידענע גאלאנטעריע-סחורות עס איז וויכטיג אונטערצושטרייכען, אז פאר בעלי-מלאכות פון אלע פאכען, פאר קוואליפיצירטע ארבייטער, לאנדארבייטער, און אפילו פאר שווארץ-ארבייטער איז אין דרום-אמעריקא פאראן א ברייט פעלד.

וואס שייך די ארבייטס-לוינען דארף פעסטגעשטעלט ווערען, דאס די שווארץ-ארבייטער פערדינען פון 3 א האלב ביז פיער פעזאס א טאג (אנ'ארגענטינער פעזא איז 42 אמעריקאנער סענט) א לאנדארבייטער בעת דער „קאמעטשע" (שניט-צייט) פערדינט ביז 9 פעזאס א טאג אויף אלעם פערטיגען; בעלי-מלאכות פון 6 ביז 9 פעזאס א טאג און איינגע קוואליפיצירטע ארבייטער אפילו ביז 15 פעזאס א טאג. וואס איז נוגע סוחרים קאנען זיי אויך אין ארגענטינע פערנעהמען זיך מיט ריזעלבע געשעפטען, וואס אין דער אלטער היים, אויב זיי ברענגען נאר מיט זיך א געוויסען קאפיטאל. מענשען מיט אונבעשטימטע פראפעסיעס אדער פון פרייען בערוף — האבען דארט נישט קיין מעגליכקייט זיך איינצואָרדנען.

די לעבענס-קאסטען אין ארגענטינע זענען אומגעפעהר פאלגענדע: אין בוענאס-איירעס זענען פאר אנ'אומפערהייראטען מענשען נויטיג פון 100 ביז 150 פעזאס א חודש; פאר א פאמיליע-מענשען (א פאר-פאלק און צוויי קינדער) — פון 160 ביז 185 פעזאס א חודש. אויף דער פראווינץ 5אנ'ערך מיט 25 פראצענט ווייניגער.

די אויפנאהמס-פעהיגקייט פון די דרום-אמעריקאנישע לענדער קען נישט אויסגעדריקט ווערען אין אבסאלוטע ציפערען, זי איז זעהר גרויס, אבער נאר פאר די אויסגערעכענטע קאטעגאריעס אימיגראנטען.

דער יודישער ישוב אין ארגענטינע איז דער בעסטער בעווייז פאר די מעגליכקייטען, וואס דאס לאנד פערמאגט. דער איבער 200 טויזענד קעפיגער ישוב, וועלכער האט אויסגעטיילט פון זיך 35 טויזענד פערזאן, וואס לעבען נאר פון ערד-ארבייט, האט געשאפען א רייה אינסטיטוציעס פון ווירטשאפטליכען און קולטורעלען כאראקטער, וועלכע בעווייזען ווי גיך, (אין משך פון 30—40 יאהר) דאס ארגענטינער יודענטום איז געקומען צום איצטיגען וואוילשטאנד.

דער בראזיליאנער ישוב (דרייסיג טויזענד יודען) און דער אורוגוואיער (פינף טויזענד) זענען נאך פיל יונגער פון דעם ארגענטינישען. אבער ביים אויפבוי פון יודישען לעבען, בעזונדערס אין בראזיליע, ווערען שוין אויסגענוצט די ערפאהרונגען פון ארגענטינע. מען קאן האפען, אז אין בראזיליע, וואס איז אומגעהויער רייך אין נאטירליכע אוצרות וועט אין דער נאהענטסטער צוקונפט, די ענטוויקלונג בכלל און פון דעם יודישען ישוב בפרט געהען מיט נאך א שנעלערען טעמפא ווי אין ארגענטינע. עס איז א וויכטיגע אויפגאבע — ווערט געזאגט אין בעריכט — אבצוקלויבען און צוגרייטען די פאסיגע עלעמענטען פאר די דאזיגע לענדער און דאן וועלען צעהנדליגער טויזענדער יודען קאנען איינוואנדערען אין די דרום-אמעריקאנישע לענדער. די דאזיגע עמיגראציע וואלט געווען נישט נאר א רעטונג פאר די עמיגראנטען, וועלכע האבען פערלוירען זייער עקזיסטענץ-מעגליכקייט אין זייערע אלטע היימען, נאר דאס וואלט געבראכט פיל נוצען אויך די יודישע ישובים אין דרום-אמעריקא, וועמענס ווייטערדיגע ענטוויקלונג איז שטארק אפהענגיג דערפון, צו עס וועט קומען א נייער שטארקער צופלוס פון געזונדע יודישע פראדוקטיווע עלעמענטען, ארער זיי וועלען בלייבען אנגעוויזען אויף זיך אליין אינ'ם ווייטערדיגען בוי פון זייער נאציאנאלען לעבען.

דער פעראיין פאר יודישע פאלקס-שולען און פארשול-ערציהונג
לאדז, צעגעלניאנא 75
איז מודיע, אז פונ'ם נייעם שול-יאהר, 1928/29 האט ער איבערגענומען אין זיין רשות די שולע „יבנה" צעגעלניאנא 75, וועלכע ער וועט פיהרן צוזאמען מיט דער העבראישער שולע אויפ'ן נאמען פון שלום-עליכם אלס
א 7-קלאס. העבראישע קאעדוקאציאנס-שולע
דאס בעזוכען די שולע בעפרייט פון שול-צוואנג.
איינשרייבונגען טעגליך פון 9—1 מיטאג, צעגעלניאנא 75, טעל. 34-13.

Dr. med.
BRAUN
וואוינט יעצט
6-טען שערפיען 1
(בענעדיקטא) טעל. 40-26
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און וענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
נעמט אן פון 9—11 פריה און פון 5 ביז 8 אָווענד.

דער פעראיין פאר יודישע פאלקס-שולען און פארשול-ערציהונג
(צעגעלניאנא 75)
איז מודיע, אז פון דעם נייעם שול-יאהר 1928/29 וועט געעפענט ווערען
א העבראישער
גן-ילדים אויפ'ן נאמען פון שלום-עליכם
דער „גן-ילדים" וועט געפיהרט ווערען לויט די פאדערונג פון דער מאדערנסטער פעדאגאגיק. און וועט שטעהן אונטער דער לייטונג פון
א קוואל פיצירטער פרעבעליסטין.
איינשרייבונגען טעגליך פון 9—1 אין דער קאנצעלאריע פון „גן-ילדים"
צעגעלניאנא 75, טעל. 34-13.

לאָדז. 27 אויגוסט 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 27 אויגוסט 1928

קעלאָג וועגען זיין אָפּמאַך.

היינט קומט פאַר אין פּאַריז דאָס פייערליכע אונטערשרייבען פונ'ם אָבמאַך וועגען אייביגען שלום, אָדער ווי מ'רופט איהם אָן לויט'ן נאָמען פון זיין שעפער — דעם קעלאָג-פּאַקט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט קעלאָג, וועלכער איז שוין אָנגעקומען צו די פייערליכקייטען קיין פּאַריז, פערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל אין דער אייראָפּעאישער פּרעסע וועגען זיין אויפטו. אי־בערגעבענדיג די באַרגעשיכטע פונ'ם איצטיגען אָפּמאַך, וועלכען ס'אונטערשרייבען איצט 15 מלוכות (אַלע גרויסע מלוכות, אַ חוץ סאָוויעט-רוסלאַנד) פיהרט ער אויס:

— כ'גיב זיך נישט אָפּ דער האָפנונג, אַז די פריינדשאַפטס- און אַנטי-מלחמה-אָפּמאַכען זאָלען זיין אַ פולשטענדיגע גאַראַנטיע געגען ענטשטע־הען פון קאָנפליקטען, וואָס קומען פאָר צווישען די פערש. פעלקער. אַ חוץ די אָפּמאַכען מוז נאָך עקסיסטירען אַ וועלט-געוויסען. כ'מאַך זיך נישט קיין אילוזיעס, אַז ס'איז שוין אָנגעקו־מען די עפּאָכע פון אַ פולקאָמען וועלט-שלום, ס'איז אָבער אַ פאַקט, אַז די וועלט שפּרייזט אויפ'ן וועג צום פרידליכען ערלעדיגען די אינטערנאַציאָנאַלע סכסוכים, און אַז אַלע פעלקער שטרעבען איינשטי־מיג צו פערמיידען דעם קריג.

און קעלאָג פערענדיגט: סיי פּריוואַט און סיי אָפיציעל וועל איך שטענדיג שטיצען אַלע שלום-פּרובען, וואָס זייער גרונד זאָל זיין שידס-געריכ־טען, אויסגלייך און דאָס פערמיידען פון קריג.

און אַז דאָס קינד איז שוין נאָך שווערע ווע־הען געבוירען געוואָרען, האָט מען אָנגעהויבען צו זוכען ווער ס'איז געווען זיין טאַטע. די ברייטע וועלט ווייסט, אַז דער אָפּמאַך ווערט געשאַפען לויט דער איניציאַטיוו פונ'ם אַמעריקאַנער אויסערן-מיניסטער קעלאָג און ער טראָגט טאַקי דעריבער זיין נאָמען.

קומט צוגעהען דער פּאָרזיצער פון דער צווי־שען-פּאַרלאַמענטאַרישער אוניע, דער באַקאַנטער דייטשער געלערנטער פּראָפ. שוקינג און ערקלערט אין זיין רעדע, אַז די איניציאַטיוו פון אַזאַ אָפּ־מאַך שטאַמט פון דער אוניע: נאָך אין 1925 י. אויף דער פּלענאַרער קאָנפערענץ אין בערן איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וואָס קען בע־טראַכט ווערען אַלס גרונד-געדאַנק, וועלכער איז אין זיין ענטוויקלונג פערווירקליכט געוואָרען אינ'ם קעלאָג-אָפּמאַך. און אויב נישט די געזעלשאַפטליכע מיינונג, די ווירקונג פונ'ם אינטערנאַציאָנאַלען פּאַרלאַמענטאַרישען פערבאַנד — וואָלט פּאַריז היינט נישט געפייערט די אָפּשליסונג פונ'ם קעלאָג-אָפּמאַך.

שוין די אַלע שוועריגקייטען, וואָס דער אָפּמאַך האָט אָנגעטראָפען, די גאַנצע פּרעסע-קאַמפּאַניע און פערשידענע לעגנער זעגען דערצו עדות.

זענען געקומען פוילישע פּאָליטיקער ערקלע־רען, אַז דאָס זענען זיי געווען די ערשטע, וואָס האָבען אויפ'ן פאָרום פון דער פעלקער-ליגע אויפ־געהויבען די פראַגע וועגען אַנ'אינטערנאַציאָנאַלען אָפּמאַך, וואָס זאָל גאַראַנטירען דאָס אויסמיידען פון בעוואָפענטע צוזאַמענשטויסען און אַלס עדות דער־צו ברענגט די „עפּאָקאַ“ אַנ'אַנקעטע פון די אייראָפּעאישע געזאַנדטע אין וואַרשאַ:

לאַראַש (פראַנקרייך) מאַצוּסימאַ (יאַפּאַן) א. א.

דאַגעגען גרויסט זיך דייטשלאַנד (דייטשער שאַרזש ד'אַפעי, ד"ר פּאַנוויץ), וואָס זי דייטש־לאַנד איז געווען די ערשטע, וואָס האָט אָהן שום פאָרבעהאַלט אָנגענומען דעם פּאַקט פון די פער־אייניגטע שטאַטען, וועלכע זיינע בעשטימונגען פאַלען אויס אויף דער ליניע פון דער דייטשער פּאָליטיק פאַר די לעצטע יאָהרען.

אַלזאָ יעדער וויל גילטען אַלס איינער פון די איניציאַטאָרען.

זאָלען, וועהניגסטענס אַלע וואָס שרייבען איצט אונטער דעם דאָזיגען אָפּמאַך האַלטען.

ש.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

— און איבערגעצויגען אויף —

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנצ־ליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

עמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

אַ נייער מלך אין אייראָפּא

דאָס מאָל נישט קיין עקזאָטישער גאַסט, נאָר פאַר'ן אייגענעם געברויך

היינט, מאָנטאָג, זאָל אייראָפּאַ רייכער ווערען מיט אַ נייעם קעניגטום: די רעפּובליק אַלבאַניען וועט פערוואַנדעלט ווערען אין אַ קעניגטום, און דער איצטיגער אַלבאַנישער פּרעזידענט אַכמעט זאָגו וועט פון איצט אָן זיך אָנרופען קעניג סקאַנ־דערבערג דער דריטער.

אַלבאַניען איז שוין איינמאָל געווען אַ קעניג־טום און איהר קעניג דער דייטשער פּרינץ וויד האָט נאָכ'ן אָפּקיניגען בערך אַ יאָהר צייט, גע־מוזט אין 1914 י. פאַר'ן קריג-אויסברוך, מאַכען פּליטה פון אַלבאַניען קיין אייראָפּע. אגב האָט דער זעלבער פּרינץ וויד איצט פערעפענטליכט אַ פּראָ־טעסט-דעקלאַראַציע אין וועלכער ער שטעלט פעסט, אַז ער איז אַוועק פון אַלבאַניען, איבערלאָזענדיג זיך אַלע רעכט אויפ'ן טראָהן, און אויך איצט, זאָגט ער זיך נישט אָפּ — נישט פאַר זיך און נישט פאַר זיינע יורשים. ער אָנערקענט די מעלות פון אַכמעט זאָגו; ער האַלט אָבער, אַז ווען עס וואָלט מעגליך געווען אַדורכצופיהרען אַ פּלעביס־ציט, וואָלט ער זיכער אויסגעפאַלען לטובת איהם, וויד'ן. אָבער אַזוי ווי איהם איז טייער דאָס וואוהל פון זיין לאַנד און ער וויל נישט אַרויסרופען קיין בירגער־קריג, וועט ער אָפּוואַרטען ביז ס'וועט קו־מען אַ פּאַסינער מאָמענט.

אין דער זעלבער צייט האָט אויך דער אַל־באַנישער נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פערעפענטליכט אַ פּראָטעסט געגען דער פּראָיעקטירטער קרוינונג פון אַכמעט זאָגו. דער פּראָטעסט איז אונטערגעשריבען דורכ'ן געוועזענעם מיניסטער בוסאַטי, געוועזע־נעם אונטערשטאַטס־סעקרעטאַר סומאַ, און געוועזענעם רעפּוטאַט קוסורא.

דער דאָזיגער פּראָטעסט וועט אויך איבער־געשיקט ווערען צו די גרויסע מלוכות און צום פעלקער־בונד. אינ'ם פּראָטעסט ווערט צוו. אַנד. בעוויזען, אַז דאָס פּראָקלאַמירען פון אַכמעט זאָגו אַלס קעניג פון אַלבאַניען איז מוסאָליני'ס אַ שטיקעל, דורך וועלכען ער וויל פערשטאַרקען זיי־נע אימפּעריאַליסטישע פּלענער אויפ'ן באַלקאַן, אַכ־מעט זאָגו — ווערט ווייטער בעהויפּטעט אינ'ם פּראָטעסט — איז אַנ'איבערגעקויפטער שליח פון מוסאָלינין:

דער נייער קעניג איז אַ מיטגליד פון אַנ'אַלטער אַלבאַנישער פאַמיליע. אין 1923 י. איז אין אַל־באַניען, ווי ס'זעהט אויס דורך די גריכען ער־מאָרדעט געוואָרען דער איטאַליענישער גענעראַל טעליני.

דער פּראַוואָסלאַווער יעפּיסקאָפּ פאַן־נאָלי, זאָגוס אַ געגנער האָט אָרגאַניזירט אַנ'אויפשטאַנד געגען זאָגו, וועלכער האָט געמוזט ענטלויפען קיין יוגאָסלאַוויען. דאָרט האָט ער אַלס סלאַוויאַנאָפיל און געגנער פון איטאַליען פאָרגעבריידט אַנ'אויפ־שטאַנד און אין 1924 י. אַרויסגעטריבען פאַן־נאָלי פון טיראַ.

אַכמעט זאָגו איז אַ מזרח־פּאָליטיקער, און האָט געפיהרט אַ דאָפּעל־שפּיל. קיין בעלגראַד האָט ער בעשטימט אַלס געזאַנדטען זיין איידעם, אַכמעט צענאָבעג, וועלכער האָט געגאָלטען אַלס סערבען־פריינד. אַכמעט זאָגו אַליין האָט געפיהרט אונטער־האַנדלונגען מיט איטאַליען און איז געקומען צו אַנ־אויסגלייך: דורך אַ רייה האַנדעלס־, מיליטערישע און פּאָליטישע אָפּמאַכען האָט ער פערוואַנדעלט אַל־באַניען אין אַ פּראָטעקטאָראַט־לאַנד פון איטאַליען. צענאָבעג איז דערווייל דערמאָרדעט געוואָרען און אַכמעט זאָגו בעקומט איצט אַלס בעלוינונג די אַלבאַנישע קרוין.

מוסאָליני אָבער האָט געשפּינט זיין פּאָלי־טיק, און האָט דערגרייכט ווייטערדיגע רעזולטאַטען: ער האָט געשיקט אויסגענוצט די שטענדיגע רייו־סעגישען פון די סלאַוויאַנישע פעלקער, געשטיצט די כאָרוואַטען אין יוגאָסלאַוויען, געשטיצט די באַל־גאַרען און מאַקעדאָנער, און האָט געצוואונגען יו־גאָסלאַוויען ראַטיפיצירען דעם בעלייריגענדען אָפּ־מאַך אין נעטון און ענטשולדיגען זיך פאַר די אַנטי־איטאַליענישע רעמאָנסטראַציעס.

פראַנקרייך איז געווען פערנומען מיט איהרע אייגענע געשעפטען און האָט נישט געקענט העלפען איהר פערבינדעטען — יוגאָסלאַוויען. דערווייל האָט פראַנקרייך געשטיצט דורך ענגלאַנד, געפאָדערט, אַז בולגאַריען זאָל פונאַנדערלאָזען די מאַקעדאָני־שע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציע. אין בולגאַריען איז פאָרגעקומען אַ קריזיס. דער בולגאַרישער אוי־סערן־מיניסטער, וואָס איז מסכים געווען צורייסען מיט די מאַקעדאָנער, כדי צו דערגרייכען אַנ־אויסגלייך מיט די סערבען, האָט זיך אַנגעשטויסען אויפ'ן קריגס־מיניסטער וואָס האָט הינטער זיך די קריגס־ליגע" אויף וועלכער עס שטיצט זיך די איצטיגע רעגירונג.

האָט פראַנקרייך אַריבערגעטראָגען איהר טע־טיגקייט אין גריכענלאַנד, וואו ס'איז געקומען דער ערשטער ערפאָלג ווענעזעלאָס'עס זיג, בעת די ערשט פאָרגעקומענע וואַהלען.

דער גריכישער אויסערן־מיניסטער מיכאַ־קאָפּולאָס איז געוואָרען צו פריינדליך מיט איטאַליען. זיין בעזוך אין רוים האָט בעשטימט זיין גורל: פראַנקרייך האָט זיך אָנגעשטרענגט און די גאַנצע גריכישע רעגירונג מיט איהר קורס אויף איטאַליען איז אָפּגעשוועכט געוואָרען.

פראַנקרייך ליידט נישט אַז אויסערן־מיניסטאָ־רען פון קליינע מלוכות זאָלען פיהרען קיין רוים. אויך דער רומעניש‌ער אויסערן־מיניסטער טיטולעסקו וועלכער האָט געמאַכט אַ בעזוך אין רוים, האָט געמוזט דערפאַר בעצאָהלען מיט זיין טעקע.

דערפאַר טאַקע, איז שווער צו זאָגען, וואָס וועט זיין מיט'ן נייעם אַלבאַנישען קעניג. וועט ער זיך דערהאַלטען אויפ'ן טראָן, צי וועט ער מוזען אָפּ־טרעטען דעם פּרעטענדענט פּרינץ וויד, און אפשר נאָר אונטער'ן דרוק פון דער נאַציאָנאַלע אָפּאָזיציע מוזען ווידער אַנטלויפען פון לאַנד, ווי ער האָט עס געטון אין 1923 י. און אָפּריכטען גלות, דאָס מאָל שוין נישט אין סערביען נאָר ערגיץ אַנדערש.

ב. ר.

פון קריגס-קרייסער אין דייטשלאַנד צום שלום-אָפּמאַך אין פראַנקרייך.

קאָרעספּאָנדענץ פון בערלין.

נאָך האָבען זיך די מיניסטאָרען נישט אָנ'ס. גערוט פון דער דיפּלאָמאַטישער געשטרענגקייט אין ביטערער מאַטערניש ביי דער שווערער גע־בורט פון מיניסטאָרען קאַבינעט, און איבער זייע־רע קעפּ איז שוין אויסגעשפּרייט געווען אַ שטאַרקע סכנה פון אַ קריזיס, פון אַ רעגירונגס-דעביטיע.

שווערע טעג האָט איבערגעלעבט דער מיני־סטאָרען-קאַבינעט מילער-שטרעזעמאַן. בשעת מען האָט פּריהאַנדעלט וועגן דער רעגירונגס-פּלאַט־פאָרמע, האָט מען זיך אָנגעשטויסען אין עיקר אויף איין „אבן נגף“, אויפ'ן שווערען שטרויכלונגס־שטיין, וועלכען דער פאָריגער פּאַרלאַמענט און די פריהערדיגע רעכטע קאָאַליציע און רעגירונג האָט מיט אַ ברייטער האַנד צוגעגרייט דורכדעם, וואָס זיי האָבען בעשלאָסען, אַז דייטשלאַנד זאָל בויען אַ נייעם קריגס-קרייסער. דער בעשלוס איז אַ משונה־דיגער. דער קרייסער מוז אָפּקאָסטען מיליאָנען— און ער קען נישט אָפּסטראַשען אפילו די קלענסטע מלוכה. דייטשלאַנד איז ענטוואָפענט. איהר חיל קלעקט קוים אויף אָפּהיטען דעם אינערליכען סדר. איהרע קריגס מיטלען און איהר מיליטער זענען גע־נוי בעשטימט און פעסטגעשטעלט אין דעם אַזוי־גערופענעם שלום אָפּמאַך פון ווערסאַיל. אַ קריגס קרייסער איז אַ שיינע זאַך פאַר זיך אַליין. אָבער עס זענען פאַראַן אַ סך שיינע זאַכען, וועלכע שאַ־דען נישט און נוצען נישט און אויף וועלכע מען קען נישט אַרויסוואַרפען די אָרימע גראָשענס פון די מאַסען. אַ קריגס פלאָט האָט נויטיג קרייסערס. אַ קרייסער בילדעט אָבער קיינמאָל נישט קיין קריגס-פלאָט. אין דעם פאַל איז דער קרייסער נישט מעהר ווי אַ שפּילכעלע, ווי אַ סימן, אַז דייטש־לאַנדס צוקונפט ליגט דאָך אויפ'ן וואַסער.

דער דאָזיגער לאָזונג פון אַמאָליגען קייזער ווילהעלם האָט אַרויסגערופען אַ מאָל אַ חשד און האָט געפיהרט צו דעם, אַז אַמעריקע און ענגלאַנד זאָלען גראָד אויפ'ן וואַסער אויסבויען זייער מעכ־טיגסטע שמירה, אַז זיי זאָלען זיך פערבינדען מיט פראַנקרייך און אַז דער וועלט-קריג זאָל אָננעמען אַנ'אומפאַנג. דער היינטיגער קרייסער קען נישט אַרויסרופען קיין קריג. ווי גרויס ער זאָל נישט זיין און וויפיל מיליאָנען ער זאָל נישט קאָסטען, איז ער נישטיג און גאָרנישט לגבי דעם מעכטיגען קריגס-פלאָט פון אַמעריקע, ענגלאַנד, פראַנקרייך און אפילו קלענערע מלוכות. די וועלט וועט אָבער אין איהם זעהן דעם קעמפענדיגען יצר הרע פון דער דייטשער מיליטאַריסטישער שטרעבונג. דייטש־לאַנד נויטיגט זיך קודם כל אין אַ וועלט-שלום. ביז אַהער איז די פּאָליטיק פון די דייטשע רעגירונגען געגאַנגען אויף דעם וועג פון שלום-איניציאַטיוו. דער קרייסער וועט שטעלען אַלעמען אין די אויגען, מען וועט בעשולדיגען דייטשלאַנד, אַז איהר שלום-פּאָליטיק איז נישט קיין עהרליכע און נישט קיין אויפריכטיגע. אין לאַנד גופא וועט ער דער־וועקען אונצופרידענקייט און פערשטאַרקען די קאָ־מוניסטישע אַגיטאַציע. אין אַלע פּרטים איז דער קרייסער אַ משונה'דיגע בעשעפעניש.

אין דעם פריהערדיגען פּאַרלאַמענט, בעת די סאָציאַלדעמאָקראַטען און די בירגערליכע דעמאָ־קראַטען זענען געווען אין אָפּאָזיציע, האָבען זיי אָנגעפיהרט אַ ליידענשאַפטליכען קאַמף געגען דער כוונה פון די רעכטע פּאַרטייען צו דערהויבען די קריגס פאָהן אויפ'ן ים. זיי האָבען דערקענט די סכנה, וועלכע איז פערבונדען מיט אַזאַ טריט. דער בעשלוס פון דער רעגירונג איז אַ פּועל יוצא פון דער נאַציאָנאַליסטישער פּלאַטפאָרמע, אויף וועל־כער דער דעמאָקראַטישער צענטער האָט געמוזט מסכים זיין, כדי זיך צו פערבינדען מיט די דייטשע נאַציאָנאַלע מאָנאַרכיסטען. דער היינטיגער קריגס־מיניסטער גרעגער האָט זיך דעמאָלט אַלס אַקטי־ווער גענעראַל אַרויסגעזאָגט געגען קרייסער-בוי.

צוליב דער מחלוקת אַרום דעם קרייסער איז כמעט נישט צושטאַנד געקומען די נייע רעגירונג. מען האָט זיך סוף כל סוף בעאייניגט אויף דעם, אַז מען זאָל מיט קיין פעסטער פּאַרטיי-פּראָגראַם בכלל נישט בינדען די רעגירונג. מען האָט בכל אופן נישט געטראַכט וועגען דעם, אַז דער נאַציאָ־נאַליסטישער בעשלוס פון פאָריגען פּאַרלאַמענט וועט ווערען אַ פאַקט, אַ ווירקליכקייט גראָד ביי דער הערשאַפט פון דער סאָציאַליסטישער און דעמאָ־קראַטישער פּאַרטייען.

גרויס איז מחמת דעם געווען דער סורפּריז, בעת אין איין שיינעם פריהמאָרגען האָט די רעגי־רונג משמח געווען די גרויסע בריטיש עפענטליכ־קייט מיט דער גליקליכער בשורה, אַז דער בע־שלוס וועגען בוי פון אַ קרייסער וועט ווערען פער־ווירקליכט אין דער גיכסטער צייט. נישט נאָר אין די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע קרייזען, בפרט אין די ראַדיקאַלע האָט זיך אָנגעהויבען אַ קאַמפּאַניע גע־גען דער רעגירונג,—אפילו די בירגערליכע דעמאָ־קראַטיע האָט נישט פערשטאַנען, ווי אַזוי אַ סאָ־ציאַליסטיש דעמאָקראַטישע רעגירונג האָט זיך גע־לאָזען אויף דעם גליטשיגען וועג און וויל אונ־טערנעמען אַנ'אַקציע, וועלכע איז אַ סתירה מיט איהר גאַנצער ביזהעריגער טענדענץ און פּוגה. די דעמאָקראַטישע פּרעסע איז מלא חמה. די סאָ־ציאַל-דעמאָקראַטישע פראַקציע איז זיך צונויפגעקו־מען און האָט בעשלאָסען שאַרף צו פּראָטעסטירען געגען דעם בעשלוס פון איהרע אייגענע מיניסטאָ־רען. די ראַדיקאַלע סאָציאַליסטען פון זאַקסען האָ־בען געפאָדערט, אַז דאָס מיניסטעריום זאָל דימי־סיאָנירען און האָבען אַריינגעטראָגען אַ אונצוטרוי־וואָטום פאַר די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע מיניסטאָ־רען, וועלכע האָבען זיך געלאָזען טעראָריזירען פון די רעכטע קאָאַליציע-פּאַרטייען. ווי פאָלקס-פּאַרטיי און צענטר, מען האָט יעדען טאָג דערוואַרט די דימיסיע פון קאַבינעט. די פּערטיידיגונגס-מאמרים פון „פאָרווערטס“ האָבען נישט איבערגעלאָזען קיין שום שפּורען. זיי האָבען אויף קיינעם נישט גע־ווירקט. אין ברייטע קרייזען האָט מען געמיינט, אַז דער צענטראַל קאָמיטעט פון דער סאָציאַל-דעמאָ־קראַטישער פּאַרטיי וועט צוזאַמען מיט דער פראַק־ציע בעשליסען צוריקצורופען די סאָציאַליסטישע מיניסטאָרען פון היינטיגען קאַבינעט.

דער ענין איז אָבער פאַר דער פּאַרטיי נישט געווען אַזוי פּשוט. די מיניסטאָרען האָבען נאָך נישט אָנגעוואַרמט זייערע שטוהלען און שוין זיי צוריקרופען אויפ'ן קאַלטען, געפעהרליכען אייז פון אָנ'אָפּאָזיציע,—דאָס וואָלט אָראָפּגענידערט דעם פּאַרטיי-פּרעסטיזש און וואָלט אַרויסגערופען אַ שלעכטען ריה ביי די מאַסען. די אָפיציעלע פּאַר־טיי-לייטונג, וואָלט געמוזט מודה זיין, אַז אַ קאָאַ־ליציע פון דעם בירגערטום מיט די סאָציאַליסטען איז אַנ'אונמעגליכער ענין. נישט צוליב דעם, וואָס די בירגערליכע מיניסטאָרען זענען שלעכט, נאָר

(הינטער זעה 7־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

27
מאנטאג
יא
אלול תרפ"ח

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.32
זון-אונטערגאנג 6.50

דער נעכטיגער צוזאמענפאהר פון די פייערלעשער-אבטיילונגען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

(ב) דער ערשטער צוזאמענפאהר פון די פייערלעשער-אבטיילונגען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע, וואס איז פארגעקומען נעכטען אין אונזער שטאדט, איז אדורך מיט א גרויסען ערפאלג.

ארום 7 א זייגער אינדערפריה האבען זיך די פייערלעשער-אבטיילונגען מיט זייערע ארקעסטערס פערזאמעלט אויפ׳ן פלאץ פון דער קאטעדרע, וואו זיי זענען בעגריסט געווארען דורך דער וואיעוואדזטווא און לאקאלע מאכט. ארום 8 א זייגער איז פארגעקומען א גאטעס-דינסט און דאן א דעפילאדע און דער אבמארש אויף העלערס-פלאץ.

1 א זייגער נאכמיטאג האבען זיך אויף האלערס-פלאץ אנגעהויבען די איבונגען ווי אויך דער קאנקורס פון די ארקעסטערס, וואס האבען געדויערט ביז 8 אין אווענד. אין די איבונגען האבען זיך בעטייליגט 36 אבטיילונגען פייערלעשער און 16 ארקעסטערס האבען זיך געשטעלט צום קאנקורס.

דער אפיציעלער רעזולטאט פון די איבונגען און פון ארקעסטער-קאנקורס וועט פערעפענטליכט ווערען ערשט מארגען. עס איז אבער זעהר וואהרשיינליך, אז דאס ערשטע ארט וועלען פערנעהמען די פייערלעשער פון דער ווידזעווער מאנופאקטור, וועלכע האבען אויסגעפיהרט די איבונגען אין דער רעקארד-צייט פון 2 מינוט און 30 סעקונדען.

אין די אפטייקעס

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(ב) היינט ביינאכט פון 27. אויגוסט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורגער גלובנא 50), ב. גליכאווסקי (נארוטאוויטש 4), י שיטקעוויטש און קאמפ. (קאפערניקא 26), א. כארעמזא (פאמארסקא 10), א. פאטאש (פלאץ קאשצעלני 10).

שפרינגט נישט פון טראמוואי.

(ב) דער 48-יעהריגער פראנצישעק ווינטשעווסקי איז אראפשפרינגענדיג פון טראמוואי ארונטערגעפאלען אונטער׳ן צווייטען וואגאן און דערביי זענען איהם צום גליק אפגעשניטען געווארען בלויז צוויי פינגער פון דער האנד. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט ווינטשעווסקי׳ן איבערגעפיהרט אין שפיטאל.

די לויה פון ישכר בנימין אוירבאך.

נעכטען איז פארגעקומען די לויה פון פערשטארבענעם אנגעזעהענעם לאדזער בירגער ר׳ ישכר בנימין אוירבאך ז"ל.

אין דער לויה האט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם, ווי אויך דער מיטגליד פון היגען רבּינאט הרב ר׳ ליבּוש ראזענבערג.

נאך דער טהרה האט מען דעם פערשטארבענעם ספּיד געווען אין הספד-זאל פון בית עלמין.

דער פערשטארבענער האט בעקומען א קרקע צווישען די אוהלים פון פינסקער און ראדאשיצער רביים.

אויפ׳ן פרישען קבר זענען געהאלטען געוואָרען ריהרענדע הספדים.

א אונטערגעווארפען קינד אין זיידענס.

(ב) נעכטען האט מען אין לאגעווניקי ביי דעם הויז פון יאן גראדזקי געפונען א קינד פון 5 וואכען. דאס קינד איז געלעגען אויף א זיידען קישעלע און איז געווען אנגעטאן אין א זיידען העמדעל.

די פאליציי פיהרט אן אויספארשונג, בכדי צו ענטדעקען די מוטער, וועלכע ווי עס זעהט אויס געהערט צו די פערמעגליכע קרייזען.

דער געלד-דוחק אין לאדז.

שטייערן דארף מען איינמאהנען אין סעזאן-צייט און נישט בעת׳ן שטילשטאנד אין מסחר.

סוחרים-פעראיינען דארפען אונטערנעהמען אזא אקציע.

דער געלד-דוחק אויפ׳ן לאדזער מארק האט זיך לעצטענס שטארק געלאזט פיהלען און דעריבער זענען געמאכט געווארען נישט פיל טראנזאקציעס, א פערשטארקטע פארערונג איז אין די לעצטע טעג געווען אויף די 4 און האלבע און 5 פראצענט לאדזער פאנט-בריף אין געלד-זלאטעס און 8 פראצענט פאנט-בריף פון לאדז און פון פיעטריקאוו.

דער ראזיגער אומשטאנד, וואס זעהט אויס אויף דעם ערשטען בליק וואונדערליך, ערקלערט זיך אבער זעהר פשוט, די ראזיגע פאפירען זענען א גוטער מאטעריאל פאר פינאנסיסטען, וועלכע קויפען זיי אויף פערהעלטניסמעסיג נידריגע בערזע-פרייזען און לאמבארדירען די ראזיגע ווערט-פאפירען אין „באנק פאלסקי" פאר גאנץ צוגענגליכע צינזען.

מיט די ראזיגע פאפירען האט זיך לעצטענס פעראינטערעסירט אויך אויסלאנד און דאס האט ארויסגערופען א קליינע שטייגערונג.

אויך אויף דער „ראלארובקע" איז געווען א גאנץ שטארקע נאכפראגע און הגם די נייע 4 פראצענטיגע אינוועסטיציע-הלוואה האט פאר איהר געשאפען א געוויסע קאנקורענץ, איז זי אונטער 91 נישט געפאלען, רערגרייכענדיג מאמענטווייז ביז 9350 גרויסע און אפטע טראנזאקציעס האט מען געמאכט מיט דער נייער 4 פראצענט אינוועסטיציע-הלוואה די נאהנטע ציהונג און דאס ערווארטען פון א נייער שטייגערונג, האט צוגעגעבען די טראנזאקציעס א שפעקולאציע-כאראקטער, אלע וואס האבען געהאט איינגעצאהלט פאר דער פריש-געצייכנעטער הלוואה צו 40 פראצענט האבען געאיילט זי אויסצוקויפען און האבען זיי געווארפען אויפ׳ן מארק אזוי אז זי איז פון 160 צוריק געפאלען אויף 120.

מיט אקציעס זענען געמאכט געווארען וועהניג טראנזאקציעס, ווייל פאר די וואס האבען מזומן לוינט זיך איצט בעסער דאס געלד אריינצוגעבען אין דיסקאנטא, בפרט צוליב די לאנג-טערמיניגע וועקסלען.

מיט פריוואט-דיסקאנטא האט זיך די לעצטע טעג נארגישט געענדערט, הגם מזומן געלד פעהלט אוים או דער דרוק פיהלט זיך גאנץ שטארק איז דער ציגדפוס פערבליבען נישט פערענדערט. צוליב דעם, וואס די בענק נעמען נישט קיין לאנג-טערמיניגע וועקסלען, איז דער פריוואט-דיסקאנטא-מארק איבערלאדען מיט מאטעריאל און די דיסקאנטערען האבען א גרויסען אויסוואהל. די סוחרים, וואס דארפען איצט צאהלען די שטייערן טראץ דעם שטילשטאנד מוזען רעאליזירען זייערע פארטפעלען און ביי פיל פון זיי איז עס פערבונדען מיט זעהר גרויסע שוועריגקייטען וואס גרעניצען א מאל מיט קאטאסטראפעס פאר דער אונטערנעהמונג.

אונזער פינאנץ-מאכט וואלט געמעגט זיך א ביסעל פערטראכטען אויף דעם אומשטאנד און אויסרעכענען, אז די שטייערן זאלען דארפען געצאהלט ווערען און זאלען איינקאסירט ווערען אין א צייט פון סעזאן, פון אויפלעבונג אין מסחר און נישט אין דער שטילער צווישען-סעזאן-צייט. וועגן רעט מען דאך אן דעם ראזיגען ארט שטייער-איינמאנען לגבי די פויערים ביי וועמען מ׳מאנט די שטייערן ערשט נאך דעם שניט, פארוואס זאל דאס זעלבע נישט אנגעווענדעט ווערען בנוגע א שיכט, וואס איז רואינירט געווארען אין א גרויסער מאס דוקא דורך דעם שטייערן-סיסטעם, א שיכט, וואס האט פערלוירען איהר אייגען פערמעגען און ארבייט נאר מיט פרעמדע קאפיטאלען. ס׳איז דאך קלאר, אז ביי, ארבייטען מיט פרעמדע און בעגרעניצטע קאפיטאלען שפילט די סטראטעגיע — דער אופן און צייט פון פערווענדען די קאפיטאלען — נישט די לעצטע ראל.

——:O:——

די לאגע אין האלץ-מסחר.

אינ׳ם האלץ-מסחר איז אין די לעצטע וואכען גאנץ שטיל. א ביסעל האט געגעבען צו לייזען דער מאגיסטראט, וועלכער האט זיינע קניות געמאכט ביי איין לאדזער און ביי איין ווארשאווער פירמע.

דער אנבאט פון געהילץ איז געווען מעהר ווי א געניגענדער און האט פיל איבערגעשטיגען דעם בעדארף, הגם די לעצטע צייט זענען אויפגעהאלטען געווארען די טראנספארטען אויף דער קאלישער באהן, ווייל די ווארשאווער באהן-דירעקציע האט נישט עקספעדירט, דער געלט-מאנגעל און די נישט זיכערע סיטואציע.

די נישט גינסטיגע קאניונקטורען און די אנדערע צווייגען פון דער אינדוסטריע האט גורם געווען צו א זעהר קליינער פאדערונג אויפ׳ן איגלענדישען מארק. ס׳האט זיך אויך פערקלענערט דער עקספארט און דערפאר האבען די קרעסען-פירמעס, וואס פלעגען ביז איצט עקספארטירען אין האבען גרויסע האלץ-זאפאסען פערפלייצט דעם היגען, מאכענדיג קאנקורענץ צו גאנץ צוגענגליכע פרייזען.

דער האלץ עקספארט ס׳יוב „פאפירובקע" איז ווייטער געגאנגען קיין ענגלאנד און דייטשלאנד; די פרייזען און בעדינגונגען האבען זיך פערערגערט. די דייטשען למשל, וועלכע פלעגען פריהער קויפען לאקא לאדונגס-סטאציע, פערלאנגען איצט צו די זעלבע פרייזען פראנקא דעם בעשטימונגס-ארט. קיין מזומן דעקונג גיט מען שוין נישט אוו מ׳ביט אז 3 און 4 חדשים׳דיגע וועקסלען.

ביי דעם אלעם האלטען זיך די „נאדלשניצטווס" ביי די פריהערדיגע פרייזען און ווילען דערווייל נישט ענדערען.

זיך גע׳גט און צום צווייטען מאל חתונה-געהאט.

פערנאנגענע וואך איז אויף קאנסטאנטינער גאס פארגעקומען א חתונה פון א פאר-פאלק, וועלכע זענען שוין אמאל געווען מאן-און-ווייב און וועלכע נאך איינגע יאהר זיין צושיידט, האבען זיי זיך איצט ווידער פעראייניגט, כדת משה וישראל:

א בעקאנטער היגער נגיד און חסיד ה׳ ש. האט געהאט אהן עין-הרע 8 טעכטער. מיט 7 טעכטער האט ה׳ ש. געטון שעהנע שידוכים, נישט האבענדיג קיין בני-זכרים, האט ער זיך איינגעקויפט איידעמס אויף קעסט, וועלכע זענען געזעסען און געלערנט און איינגעהאנדעלט א ביסעל עולם-הבא פאר׳ן שווער׳ס וועגען איבער הונדערט און צוואנציג יאהר.

ה׳ ש. איז נישט צו שווער געווען אויסצוהאלטען 7 איידעמ׳ס מיט זייערע קינדערליך, ווייל דאס פאבריקעל, וואס ער האט אויף פאמארסקא גאס, האט אויסגעקלאפט פרנסה ברווח אזוי, אז עס איז נאך אפילו געבליבען אויף טאשען-געלד פאר די זיידענע איידעמעלעך און אויף שכר-למוד פאר די אייניקלעך או נטאמער האט אמאל אין א שלעכטען סעזאן נעגעבען א קוועטש פאר׳ן האלז און עס זענען געקומען מחשבות אין קאפ אריין, אז ס׳וואלט אפשר נישט געשאדט אפצוזאגען, כאטש בלויז די עלסטע איידעמ׳ס פון קעסט — האבען אזעלכע מחשבות אנגעהאלטען העכסטענס ביז פרייטאג-צו-נאכט׳ס ווייל קוים איז געקומען פרייטאג פארנאכט און די אלע איידעמ׳ס מיט די כשר׳ע אייניקלעך, אפגעוואשענע און אנגעטוענע אין זיידענ׳ס און אין סאמעט, האבען איהם ארומגערינגעלט דעם ברייט-פלייצינגען זיידען און מיט איהם געגאנגען אין שטיבעל אריין דאווענען, האט ער באלד חרטה געהאט אוי זיינע מחשבות און פעסט בעשלאסען ביי זיך: „יעבור עלי מה — זאל זיין, וואס עס וויל — דעם „בנין" מיינעם, וועל איך מיר בידים נישט צושטערען".

פון 7 טעכטער האט ה׳ ש. געהאט נחת און געשעפט דעם נחת מיט פולע לעפעל. פון דער יונגסטער טאכטער אבער איז איהם, הפנים, נישט בעשערט געווען נחת-צו-האבען.

ווען זי איז געווען א מיידעל פון א יאהר 15—16, האבען שוין שדכנים אפגעשלאגען די טירען. ה׳ ש. האט זיך אבער נישט געאיילט.

דער אמת אבער איז געווען, וואס ה׳ ש. האט פראסט-פשוט פון די אלע איהם פארגעשלאגענע שדוכים זיך נישט געקענט צו פאסען קיין שידוך, ווייל פאר דער יונגסטער טאכטער האט ער געוואלט האבען א בחור׳ל, אן אתרוג׳ל, וואס זאל איבערשטייגען אי אין יחוס, אי אין לומדות אלע פריהערדיגע איידעמ׳ס.

אזא שידוך האט זיך בקרוב געמאכט און טאקי פון א רבינ׳ס הויף, וואס דארף מען בעסער?

— ה׳ ש. האט געשטראלט פון שמחה און כאטש ער האט זיך קיינמאל ביי זיינע טעכטער קיין דעה נישט געפרעגט, צי זיי ווילען חתונה-האבען מיט פלוני בן פלוני, נאר זיי חתונה-געמאכט, פראסט און פשוט, לויט זיין איינזעהן, — דאס מאל אבער איז ער געווען אזוי דורכגעדרונגען מיט׳ן גליקשידוך, א קליינגקייט, ווערען א מחותן אין „הויף"?

— אז ער האט זיך נישט געקענט איינהאלטען נישט צוטיילען זיך מיט זיין גליק מיט זיין יונגסטער טאכטער.

האט זיך רען ה׳ ש. געקענט רעכטען, אז אין דעם שעהנעם עפעלע, האט זיך געקענט אריינגנב׳ענען א ווארים? אז זי זאל גאר זיין פערליבט אין עפים א הפקר-יונג, א גלוח?.

אזוי אבער איז עס געווען: זי איז געווען פערליבט אין בוכהאלטער פון איהר פאטער׳ס פאבריק און שוין לאנג, ווי זיי האבען זיך, נעהמענדיג די לבנה און שטערען אלס עדות, זיך צוגעשוואוירען „טרויע און עוויגע ליבע"...

תחילת האט זי געטענה׳ט, זי האט נאך צייט, זי איז יונג, זי וויל ווארטען א. ר. גל.

אז מ׳האט אבער פון „הויף" א וואונק-געגעבען, אז אזעלכע מיוחסים, ווי ה׳ ש. געפינען זיך א סך, און אז אויב ער וועט זיך נישט צו יאגען, וועט מען אין „הויף" נישט ווארטען, איז ה׳ ש. אוועקגעפאהרען אויף א פאר טעג און צוריקגעקומען מיט א „מזל-טוב".

זייט דאן איז עפים דאס מיידעל איינגאנצען איבערגעענדערט געווארען, זי האט פערלוירען דעם גלאנץ פון די אויגען, צו גאנצע טעג געווען פערשלאסען ביי זיך אין צימער. די פערהייראטע שוועסטערן זענען געקומען רעדצעהלען דעם פאטער, אז מיט׳ן מיידעל איז עפים נישט איינגאנצען אין ארדנונג, ווייל אפט הערען זיי. ווי זי וויינט ביינאכט אין איהר צימער, זי שלאפט נישט.

און תחילת האט ה׳ ש. נישט געמאכט רערפון נאר ווען די עלטערע טעכטער האבען נישט אויפגעהערט צו אלארמירען, דאס מיידעל איז ערנסט-קראנק און מ׳דאר איהר פיהרען צו א דאקטאר, האט ה׳ ש. אויפגעצעהלט געלד און געהייסען רופען דעם בעסטען דאקטאר.

נאכדעם ווי ער האט זיך דערוואוסט, אז זיין יונגסטע טאכטער, אט א די, פון וועלכע ער האט זיך געריכט צו האבען דעם גרעסטען נחת, איז מעוברת און איז שוין אין 5-טען חודש, האט ער בעקומען א הארץ-אטאק.

פערשטעהט זיך, אז דער שידוך מיט׳ן „הויף" איז אפגעגאנגען און די חתונה מיט׳ן בוכהאלטער איז פארגעקומען אין דער שטיל, אפילו די נאהנטסטע שכנים האבען נישט געוואוסט.

באלד צוזאמענגעס נאך דער חתונה, האט דאס יונגע ווייבעל געמוזט פערלאזען דעם טאטענ׳ס הויז און דער איידעם איז אפגעזאגט געווארען פון פאסטען.

דאס יונגע פארל האט דאן געוואוינט אין אנ-ארים שטיבעל אויף דער זגערזשער גאס, און זיך בעניגען געלאזט מיט א טריקען שטיקעל ברויט.

איהר גליק האט אבער נישט לאנג געדויערט, ווייל אין יענער צייט איז דער מאן צוגענומען געווארען אין מיליטער און זי איז געבליבען מיט א פיצעלע קינד אויף דער האנר אהן שום מיטלען צום לעבען. האט זי לאנג געליטען הונגער.

קורץ נאכ׳ן מאנ׳ס צוריקקומען פון מיליטער איז איה״ דאס יונגעלע, וועלכעס איז שוין אלט געווען דריי יאהר, אפגעשטארבען און פעסעלע האט מיט איהר קינד׳ס טויט אויך פערלוירען דעם קוראזש צו דינ׳ג ארבייט, אזוי אז זי איז ממש אויסגעגאנגען פאר הונגער און רעמאלט האבען אויף איהר מענשען, אונטערגעשיקטע פון פאטער געווי״ט אז זי זאל זיך גט׳ן מיט׳ן מאן און צוריקגעהן צום פאטער.

נאר נישט וועלענדיג זיין ביי איהם אויף „לאסקע", האט זי אנגעהויבען ארבייטען אין זיין פאבריק און מיט׳ן פערדינסט אונטערגעשטיצט דעם געוועזענעם מאן, וועלכער האט געוויירט אין פויונער געגענר

די רעוואלואציע האט ה׳ ש.׳ס פאבריק כמעט אין גאנצען רואינירט.

פון דער לאגע האט זיך דערוואוסט, דער געוועזענער איידעם, וועלכער האט זיך דורך דער צייט געהאט אזוי „ראראביעט", אז ער האט שוין געהאט א שעהן געשעפט אין ראנציג און ער האט בשתיקה אונטערשטיצט דעם געוועזענעם שווער זיינעם אז די פערגאנגענע וואך איז אויף קאנסטאנטינער גאס ביי איינע פון ה׳ ש.׳ס טעכטער פארגעקומען צום צווייטען מאל די חתונה פון געגט׳ן פארל. נאר דאס מאל האט דער אלטער ה׳ ש. געטאנצט און זיך משמח געווען, ווי עס דארף זיך משמח זיין א טאטע, וואס גיט אוים די מעזינקע.

חיימעלע.

גיט נישט

די קינדער קיין זאפאלקעס, און טרויט זיי נישט אן צו האבען צו טון מיט

פייער!!!

נאַקעטע מענשען בעוואָפענט מיט מע-סערס, וואַנדערן אין ראָגאָווער וועלדער.

דאָס דערצעהלען פויערים און פאַסטוכער.

(פון אונזער קארעספאנדענט).

שוין זייט מעהרערע טעג ווי עס דערציילען די פאַסטוכער, וועלכע פאַשען די סטאַדעס נעבען די וועלדער, וואָס ציהען זיך אין דער לענג פון ראָגאָוו, אַז זיי האָבען געזעהען אין די וועלדער נאַקעטע מענשען, וועלכע זענען שטאַרק בעוואַקסען מיט געדיכטע האָר אויפ׳ן קערפּער. די פויערים פון דאָרף קראַסנאָוו האָבען אויך דערצעהלט, אַז זיי האָבען בעמערקט די דאָזיגע אויסטערלישע מענשען ארומדרייהענדיג זיך אין די וועלדער. די פויערים האָבען צוליב דעם מורא אדורכצופאָהרען דעם וועג. בעזונדערס איז די שרעק גרויס צווישען די פויערטעס, ווייל מען איבערהויפּט דערצעהלט, אַז די „ווילדע״ יאָגען זיך אויף פרויען און דערפאַר טאַקי האָבען די פויערטעס פון קראַסנאָווער אומגעגענד (נעבען ראָגאָוו) מורא געהאַט צופערענדיגען די פעלד-אַרבייט אויף די פעלדער אין דער נאָהענט פון וואַלד.

די טעג איז דער וואַלד-וועכטער פון יאַשונער וואַלד (נעבען ראָגאָיו) ה׳ טזשעזשעווסקי בעפאַלען געוואָרען דורך די נאַקעטע מענשען אין וואַלד. ה׳ טזשעזשעווסקי דערצעהלט, אַז ער האָט געטראָפען דריי ריזיגע, אינגאַנצען נאַקעטע, מענשען אין וואַלד. זיי זענען געווען בעוואַקסען מיט האָר איבערן גאַנצען קערפּער און בעוואָפענט מיט לאַנגע שאַרפע מעסערס, וועלכע זיי האָבען געטראָגען אין די הענד. זיי האָבען זיך געלאָזט צו איהם לויפען, נאָר איהם איז געלונגען צו ענטלויפען.

אין אַנ׳אַנדער אָרט פון די ראָגאָווער וועלדער האָבען די דאָרטיגע איינוואוינער בעמערקט אַ צווייטע גרופּע פון די זעלבע.

פרייטאָג איז אַ בעאַמטער פון די ראָגאָווער בלאָז-היטע שטערבליך צושלאָגען געוואָרען פון זיי. ווי מען דערצעהלט זאָלען זיי זיך שפּייזען מיט גראָז. די מורא פאַר די נאַקעטע מענשען נעמט אַרום די אַרומיגע איינוואוינער פון ראָגאָוו. די פויערים און פּאָליציי גרייטען זיך איינצואָרדנען אַ אָבלאַווע אין די וועלדער, כדי פעסטצושטעלען וואָס עס קומט דאָ אַזוינס פאָר און ווער עס זענען די דאָזיגע נאַקעטע בעוואָפענטע מענשען, וועלכע מען רופט דאָ ווילדע.

יוסף שטשאַווינסקי.

ספּאָרט-בעוועגונג.

נעכטיגע רעזולטאַטען פון די „ליגע״-מעטשען וועגען דער מייסטערשאַפט אין פּוילען.

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש).

„לעגיאַ״ — „טוריסטען״ (לאָדז) 4:1.

לעמבערג, 26 (טעלעפאָניש).

„חשמונאי״—„וואַרטאַ״ (פּוזען) 3:1.

קאַטאָוויץ, 26 (טעלעפאָניש).

I פוטבאַל-קלוב-טשאַרני (לעמבערג) 4:2.

קראַקע, 26. (טעלעפאָניש). היינט האָט געזאָלט פאָרקומען אַ „ליגע״-מעטש וועגען דער מייסטערשאַפט פון פּוילען צווישען דער היגער „קראַקאָוויאַ״ און „ט.ק.ס.״ פון טורען. צוליב דעם וואָס „ט.ק.ס.״ האָט זיך צום מעטש נישט געשטעלט האָט דער ריכטער אַנערקענט וואַלקאָווער 3:0 פאַר „קראַקאָוויאַ״.

„קראַקאָוויאַ״ האָט דעריבער געשפּילט אַ פריינדשאַפטס-מעטש מיט׳ן קאַטאָוויצער „רוך״, וועלכער האָט פערענדיגט מיט אַ רעזולטאַט פון 1:9 פאַר „קראַקאָוויאַ״.

קעניגס-הוטע, 26 (טעלעפאָניש). היינט האָט דאָ געשפּילט אין אַ מייסטערשאַפטס-מעטש דער לעמבערגער „פּאָגאָן״ מיט די היגע „שלאָנסק״. דער מעטש איז איבערגעריסען געוואָרען צוליב׳ן גרויסען סקאַנדאַל ביי אַ רעזולטאַט פון 4:5 פאַר „פּאָגאָן״.

„ל.ק.ס.״—„פּאָלאָניאַ״ (וואַרשאַ) 2:1.

(פריינדשאַפט שפּיל).

וועגען דער מייסטערשאַפט פון „אַ״ קלאַס אין לאָדז.

„ל. ט. ס. ג.״ — „הכח״ 7:1.

„ו. ק. ס.״ — „פּ. ט. צ.״ 8:1.

„ווידזעוו״ — „ל. ק ס. I ב״ 1:2

„ל.ט.ס.ג. II״ — „הכח II״ 7:1.

„ביעג״ — „ל. ק. ס. III״ 2:3.

ה. ב—ן.

—:o:—

תיקון-טעות.

אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג אין נאָטיץ אונטער׳ן קעפּעל: „נייע ראַטע פון פערמעגענס-שטייער״ איז אַריינגעפאַלען אַ טעות: עס דאַרף זיין, אַז פאַר סוחרים, אינדוסטריעלער און הויז-בעזיצער, וועט דער שטייער איבערגערעכענט ווערען אין דער הויך פון 6 פּראָמיל פון דער שאַצונגס-סומע פון יאָהר 1923 און נישט, ווי עס איז געוועזען „6 פּראָצענט״.

מעלדונג.

אַכטונג לוין-וועבער!

נישט קוקענדיג אויף אַלע מעלדינגער אין די פּרעסע וועגען נישט רעגיסטרירען זיך: פאָדערען מיר אייך אַלע אויף זיך צו רעגיסטרירען ווארום די צייט איז שוין קורץ. אין געגענפאַל נעהמען מיר אַראָפּ פון זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די צוקונפט.

מיט אַכטונג

די פערוואַלטונג פון לוין-וועבער-מייסטער-פעראיין בזשעזשינער 7.פון

384

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט״ אַנ׳טוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון נייעם פאָלקסבלאַט.

[illegible]

גילטיג דעם 27-טען אויגוסט 1928

8009. צע-בע.

מעגליך, אַז דאָס קרייז-געריכט וועט די סומע גרונד דירה געלד פערקלענערען. דאַמאָלס וועט איהר די איבערגעצאָהלטע סומע צוריקמאָנען, דערוויייל מוזט איהר אָבער צאָהלען לויט ווי דער אורזשאנד ראַזיעמכשי האָט פעסטגעשטעלט.

8010 אַ געליטענער סוחר.

נישט בלויז, ווען די אונטערשריפטען אויף די געגעבענע וועקסלען זענען געפעלשט, קאָן מען צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט, נאָר אַ גענוגענדער גרונד פאַר אַ קרימינעלע בעשולדיגונג גיבען אויך די אומשטענדען, ווען אַ פערזאָן, וועלכער האָט נישט קיין געשעפט, בעזיצט נישט קיין פערמעגען, לאָזט אין קורס וועקסלען אויף גרעסערע סומען, און די איינגעקויפטע סחורות פערקויפט ער אונטער׳ן קאָסטען-פּרייז.

ווענדעט זיך מיט אַנ׳אָנקלאַגע צום פּראָקוראַטאָר ביים קרייז-געריכט, אַז מען זאָל דעם בעטרעפענדען יונגענמאַן ווי אויך די אַלע בייזוויליגע מיטהעלפער צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

8011 אַ לעזער פון זגערזשער.

אַ בקשה אָהן אונטערשריפט פון פּעטענט ווערט נישט בעטראַכט. וואַהרשיינליך וועט מען אייך די בקשה אומקעהרען נישט בעטראַכטערהייט.

J. D. .8012

אַזוי ווי די נאָוועלע וועגען אָפּשטעלען די לויפענדע קוואַרטעלדיגע 6 פּראָצ. הוספות פון 1 שטוביגע וואוינונגען, וואָס איז געווען פערפּליכטענד ביז׳ן 1. יולי 1928 איז נישט פערלענגערט געוואָרען, ממילא מוז מען שוין, אָנהויבענדיג פון 3. קוואַרטעל ווייטער צאָהלען די 6 פּראָצ. הוספות.

8013. אַ שטענדיגער לעזער פון וואָלטשאַנסקע 43.

8014. י. גאָלדפלאַב.

8015. פּרזש. 38.

8016. י. ש. פון № 131

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטאָגצייט אין רעדאַקציע פון דער צייטונג.

ערקלערונג

פון ה׳ הערמאַן גרינשפּאַן.

געעהרטער ה׳ רעדאַקטאָר!

איך בעט זעהר, ג. ה׳ רעדאַקטאָר נאָכצוגעבען צו פערעפענטליכען אין אייער געלעזענער צייטונג די תשובה אויפ׳ן אַרטיקעל, וועלכער האָט זיך בעוויזען אין „גלאָס פּאָלסקי״ נומער 233 פון 22. ר. ח. אונטער׳ן נאָמען „אַ געשיכטע אין לאָדזער סטיל״ — „אַ ברודער געהייסען אַרעסטירען אַ ברודער״.

איך מוז באַלד אין אָנהויב בעמערקען, אַז דער גאַנצער אַרטיקעל שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט. דערפאַר האַלט איך פאַר מיין חוב אויפצוקלערען די עפענטליכקייט און זאָל זי וויסען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, און וואָס עס האָט מיך געצוואונגען צו אַזעלכע שריט.

אין יאָהר 1917 האָט זיך מיין ברודער אברהם געווענדעט צו מיר מיט אַ הייסער ביטע און מיט טרעהרען אין די אויגען, אַז איך זאָל מיך מרחם זיין אויף איהם, ווייל לענגער קאָן ער אַזוי נישט לעבען, ווייל ער האָט געאַרבייט אויף אַ פּאָסטען ביי פרעמדע מענשען, וואו ער האָט פערדינט 8 רובל אַ וואָך, וועלכע האָבען איהם קוים געקלעקט אויף חיונה פאַר זיין פאַמיליע. זעלבסטפערשטענדליך, אַלס ברודער, האָב איך איהם פערשטאַנען און איך האָב איהם צוגענומען צו זיך אין געשעפט, אין וועלכען איך האָב אָנגעהויבען איינפיהרען גלאַז-אויסאַרבייטונגען. די דאָזיגע אָפּטיילונג האָב איך איהם איבערגעגעבען, און ער האָט זעלבסטשטענדיג אונטער מיין פירמע מיט ערפאָלג געאַרבייט. צו די הכנסות זעלבסטפערשטענדליך איז ער געווען אַ שותּף און אין משך פון דער גאַנצער צייט, וואָס ער האָט געאַרבייט ביי מיר, האָ באַיך נור געזאָרגט, ער זאָל זיך נישט האָבען אויף וואָס צו בעקלאָגען, און פאַקטיש איז ער געווען זעהר צופרידען.

אין יאָהר 1921 האָב איך אויסגעגעבען מיין איינציגע טאָכטער פאַר ה׳ יוסף קורץ, וועלכען איך האָב אָפּגעטראָטען מיין טייל הכנסה פון דער גלאַז-אָפּטיילונג און דאַן האָב איך די אָפּטיילונג פערגרעסערט. איך האָב שטענדיג אַכטונג געגעבען, אַז דאָס געשעפט זאָל גראָד אַזוי גוט זיין פאַר׳ן איידעם, ווי פאַר׳ן ברודער, איך וויל אויך צוגעבען, אַז דאָס געשעפט האָט געבראַכט זעהר שעהנע רוחים.

דאָס האָט געדויערט ביז׳ן יאָהר 1923 און דאַן האָט מיין ברודער אָנגערעדט מיין איידעם, אַז ער זאָל פאָדער׳ן פון מיר אויסצוטיילען פון מיין געשעפט די גלאַז-אָפּטיילונג. די דאָזיגע פּראָפּאָזיציע האָט זיך וואָס אַמאָל בולט׳ער אַרויסגעוויזען און די ביידע הערען האָבען זיך געוואָלט עטאַבלירען. צוליב דעם, וואָס מיין איידעם איז נישט געווען קיין פאַכמאַן האָב איך אין פערלויף פון די נאָהענטסטע 2 יאָהר אָפּגעשלעפּט מיט׳ן ערלעדיגען דעם ענין, ביז ענדליך אין יאָהר 1925 האָב איך אַרויסגעגעבען פון אונטער מיין שוץ די גלאַז-אָפּטיילונג אין די הענד פון מיין ברודער אברהם גרינשפּאַן און מיין איידעם יוסף קורץ, וועלכע האָבען געעפענט אַ שותּפות-געשעפט אונטער דער פירמע גרינשפּאַן און קורץ אויף דער פּעטריקאָווער 6. פאַר די אַרויסגעגעבענע סחורות האָ באיך בעקומען פון זיי אייגענע וועקסלען אויף דער סומע פון 60.000 זל. אַ חוץ דעם האָב איך זיי געגעבען אַ וואַגאָן פּאָרצעלאַן פון דער פירמע „עפּאַג״ פון קאַרלסבאַד און אויך פון דער פירמע ברידער בענעדיקט, וועלכע האָבען אָנגעטראָגען אַ סכום פון 168.000 טש. קר. אַ ... צאָל. אויך פאַר די ראָזינע סחורות האָב איך געקריגען פון דער פירמע „גרינשפּאַן און קורץ״ אייגענע אַקצעפּטען.

נאָכדעם, ווי דער פירמע האָט עקזיסטירט 6 חדשים, אין חודש אָקטאָבער 1925 איז געקומען צו מיר מיין ברודער און האָט געזאָגט, אַז ס׳נעהט שלעכט ביי זיי אין געשעפט, ווייל דער בילאַנס האָט אַרויסגעוויזען, אַז עס פעהלט 40.000 זל., ווי אַזוי דאָס האָט געקאָנט פאָרקומען, ווייס איך נישט עד היום, און קיין שום רעלאַציעס האָב איך דערוועגען נישט געהערט. די שותּפות-פירמע האָט זיך נישט געקאָנט אַרויסדרעהען פון די פערפּליכטונגען, וואָס עס האָט צוגעפיהרט צו אַ „פּליטה״ פון דער פירמע „גרינשפּאַן און קורץ״. מיין ברודער האָט די פירמע „גרינשפּאַן און קורץ״ ליקווידירט, דער איידעם איז אַרויס אָהן אַ גראָשען און האָט קוויטירט דעם שותּף, אַז ער האָט צו איהם קיין טענות נישט און דער ברודער האָט נאַטאַריעל איבערגענומען די אַקטיווען און פּאַסיווען.

צוליב אַזאַ האַנדלונג מצד מיין ברודער איז געקומען אין אַזאַ צייט אַפילו צו אַ גט צווישען דעם פּאָר-פּאָלק קורץ און יעצט געפינט זיך מיין טאָכטער מיט׳ן קינד צוריק ביי מיר. דאָס אַלץ האָב איך צו פערדאַנקען מיין ברודער.

צוליב דעם אויבענערמאָנטען האָב איך גערופען מיין ברודער אין דעצעמבער 1925 צו אַ שידס-געריכט, וואָס עס קאָנען בעשטעטיגען די הערען: הרב לייזער איטשע מייזעל און אַ. לובראַניעצקי. נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען און בערעכנונגען איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז איך זאָל בעקומען פון מיין ברודער 40 פּראָצענט פון דער מיר קומענדער סומע אין מאָנאַטליכע ראַטען, צאָהלענדיג ביז דעצעמבער 1926.

צו דער ראָזינער רעציזיע האָט זיך מיין ברודער נישט צוגעפּאַסט, הגם איך האָב אין פערלויף פון 3 יאָהר עטליכע מאָל און אַפילו היינטיגעס יאָהר אין חודש מאי געשיקט צו איהם מענשען, פאָרערענדיג גוטוויליג מיך צו ערלעדיגען, ליידער אָבער האָט ער מיר געענטפערט, אַז איך זאָל טון, וואָס איך וויל.

דערפאַר ווייל איך בין פעסט איבערצייגט, אַז מיין ברודער האָט צוגענומען מיין געלד, מיט וועלכען ער פיהרט אַ געשעפט אויף אייגענער רעכנונג אונטער׳ן נאָמען פון אַנ׳אַנדערער פירמע און מיין קאַפּיטאַל וויל ער מיר נישט צוריקגעבען, בין איך געווען געצוואונגען צו ערקלערען איהם באַנקראָט, כדי צוריקצובעקומען מיין חוב. איך וויל דערביי צוגעבען, אַז קאָנפערירענדיג מיט מיין אַדוואָקאַט לעווי, האָב איך פערלאַנגט צו אַרעסטירען אַלערליי בעוועגליכע נעגענשטענדען פון מיין ברודער, און נישט צו אַרעסטירען מיין ברודער, וואָס עס האָט שוין שליסליך ערקלערט אַדוו. לאַנדוי אויף דער שבת׳דיגער געריכטס-סעסיע.

די ריכטיגקייט פון מיינע ערקלערונגען וועל איך בעשטעטיגען מיט עדות און האַנדעלס-ביכער אין געריכט. און די מענשען וועלכע האָבען זיך ערלויבט פאַלש פאָרצושטעלען דעם ענין און פערעפענטליכען איהם, וועל איך צוציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

קיין טובה-וועקסלען האָב איך קיינמאָל נישט געראַפּט, אוי ליידער, צו דער געריכטס-אָפּיכט, אונטער וועלכער עס האָט זיך געפונען מיין געשעפט פון 1. נאָוועמבער 1925 ביז׳ן 1. אָקטאָבער 1926, האָט צוגעפיהרט נאָר מיין ברודער.

כ׳וויל נאָך צוגעבען, וואָס אָנבעלאַנגט די וועקסלען פון ה׳ שלענצינסקי, וועלכע איך האָב פּאָרגעלעגט אין געריכט, כדי צו ערקלערען דעם באַנקראָט, אַז איך האָב ה׳ שלענצינסקי׳ן פאַר זיי געצאָהלט און נישט דער ברודער מיינער, ווי די צייטונג נישט אויף.

כ׳בין פעסט איבערצייגט, אַז די עפענטליכע מיינונג, וועט נישט נעמען פאַר אומגוט מיין האַנדלונג און אין דער האַפנונג פערבלייב איך

מיט אַכטונג

ה. גרינשפּאַן.

698

טעלעגראַמען.

די אויפרעגונג אין אַמעריקאַ צוליב דעם ענגליש-פראַנצויזישען פלאָטען-אָבמאַך

וויען, 26. (א.וו.). די היגע צייטונגען פערעפענטליכען סענסאַציאָנעלע קלאַנגען, וועגען דעם פלאָטען-אָבמאַך, וואָס איז געשלאָסען געוואָרען צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך.

לויט די דאָזיגע קלאַנגען איז אַ חוץ דעם פלאָטען-אָבמאַך געשלאָסען געוואָרען נאָך אַ ספּעציעלער אָבמאַך לויט וועלכען די פלאָטען פון ביידע מלוכות דאַרפען צוזאַמען ווירקען, דערביי דאַרף פראַנקרייך געבען איהר פלאָט צו דער דיספּאָזיציע פון ענגלאַנד אויף די וואַסערן פון שטילען און אַטלאַנטישען אָקעאַן, אויפ׳ן מיטעלענדישען ים און אויפ׳ן מערב׳דיגען טייל (ביים גיבראַלטאַר), וועט דער פראַנצויזישער פלאָט אונטערשטיצען די ענגלישע אינטערעסען ביים היטען דעם וועג אויף מזרח, דאַגעגען אין זיין מזרח׳דיגען טייל צום שוואַרצען ים צו. וועט דער ענגלישער פלאָט צוזאַמענאַרבייטען מיט׳ן פראַנצויזישען בכדי צו בעשיצען די געמיינזאַמע אינטערעסען.

פון די אָפיציעלע קרייזען לייקענט מען אָפּילו אָב די דאָזיגע קלאַנגען, אָבער אין די פעראייניגטע שטאַטען גלויבט מען אין זיי און דאָס איז די סיבה פון דער גרויסער אויפרעגונג, וואָס די ידיעה וועגען דעם ענגליש-פראַנצויזישען אָבמאַך האָט אַרויסגערופען אין אַמעריקאַ.

די סירישע מאָנאַרכיסטען ווילען אַ קעניג.

דמשק, 26 (יט״א, טעלעגראַפיש). דאָ איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ קאָנגרעס פון די מאָנאַרכיסטען.

דער קאָנגרעס האָט אָנגענומען אַ פּראָטעסט נעגען דעם בעשלוס פונ׳ם פּאַרלאַמענט, אַז סיריען זאָל פּראָקלאַמירט ווערען אין אַ רעפּובליק און בעשלאָסען צו פאָדערען פּראָקלאַמירען סיריען אַלס קעניגרייך און בעשטימען אַלס קעניג דעם געוועזענעם סירישען פּרעמיער מיניסטער אַכמעד-נאַמי-בעי.

די בבא מעשה וועגען אראָפּגעבראַכטע רוחות.

ענטדעקט דורך אַ שווינדלערישען מעדיום.

אינ'ם לאַנגער פון די ספּיריטואַליסטען האָט לעצטענס געפּלאַצט אַ באָמבע, וועלכע האָט אויפגעטרייסעלט זייער גאַנצען גלויבען אין גייסטער:

דער בעריהמטער ענגלישער מעדיום פרעדעריק מאַנינגס, וועלכער האָט יאָהרען לאַנג אַראָפּגעבראַכט גייסטער פאַר פערשידענע מענשען, וואָס זענען נייגיריג געווען צו קריגען אַ „לעבעריגען" גרוס פון יענער וועלט, און אין וועלכען ס'האָבען געגלויבט באמונה שלימה אַזעלכע פּערזענליכקייטען ווי אָליווער לאָדזש און קאָנאַן דאָיל — איז איצט אַרויס מיט אַ וידוי, אַז די גאַנצע מעשה מיט די גייסטער איז מעהר נישט ווי אַ שווינדעל, אַ פּשוט'ע אויגען פערבלענדעניש פון גוטע „בעלי־מלאכות".

די סיבה, צוליב וועלכער מאַנינגס איז אַרויס מיט זיינע ודעוועלאַציעס, איז פאָלגענדיגע: ער איז געווען שטאַרק קראַנק און געשוועבט אַ געוויסע צייט צווישען לעבען און טויט. האָט ער גענומען אויף זיך אַ נדר, אַז אויב ער וועט געזונד ווערען, וועט ער אויפדעקען דעם גאַנצען שווינדעל מיט די מעדיומס, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס, דאָס האָט איהם געבראַכט אַזוי פיל רוהם און אַ פערדינסט פון וואָסערע פינף הונדערט דאָלאַר אַ וואָך.

און אָט איצט געזונד ווערענדיג, דערפיהלט ער זיין נדר. ער שמייסט אומברחמנות'ריג אין די צייטונגען אַ רייהע אַנגעזעהענע פערזאָנען און הונדערטער אַריסטאָקראַטישע פרויען, (בעזונדערס זענען דערין פערקאָכט די פרויען) וועלכע האָבען זיך, ווי קליינע קינדער געלאָזט פערפיהרען פון שאַרלאַטאַנעס און שווינדלערס און זיי נאָך בעלוינט דערפאַר מיט גרויסע סומעס געלד.

מאַנינגס גיט איבער אינטערעסאַנטע פּרטים ווי אַזוי איהם איז איינגעפאַלען צו ווערען אַ מעדיום.

מיט יאָהרען צוריק איז ער, פונקט ווי טויזענדער אַנדערע, אַריינגעצויגען געוואָרען אינם סוד־רות'פולען לעבען פון די ספּיריטואַליסטען. ער האָט ביינעוואוינט אַ סך סעאַנסען, בעת די גייסטער ווערען אַראָפּגעבראַכט פון יענער וועלט און האָט מיט אַלעמען גלייך געגלויבט אינם וואונדערליכען כּוח פון די מעדיומס.

איינמאָל האָט גראָד פּאַסירט, אַז מ'איז זיך צונויפגעקומען אויף אַ סעאַנס, געוואַרט אַ לאַנגע צייט אויפ'ן מעדיום און ער איז אַלץ נישט געקומען. דער עולם האָט זיך דערוויייל געגרייט. קודם כל האָט מען אין צימער געמאַכט גאַנץ פינסטער, מ'זאָל אַפילו קיין שאָטען נישט זעהען. דאָס איז איינע פון די דייפּט־פאָדערונגען פון די מעדיומס, וועלכע דערקלעהרען, אַז די גייסטער קענען זיך בעווייזען בלויז אין דער פינסטערניש. נאָכדעם האָט מען אָנגעהויבען זינגען געוויסע תפילות און טומלען, כדי צו ווירקען אויף די גייסטער, זיי זאָלען אַראָפּקומען אויף דער ערד. דאָס איז אויך, פערשטעהט זיך, אַ המצאה פון די מעדיומס, כדי אין טומעל און פינסטערניש צו פערדעקען זייערע מעשים.

דער מעדיום האָט זיך אָבער אַלץ נישט בעוויזען, און דער עולם, ויצענדיג אָנגעשטרענגט אַ לאַנגע צייט אין דער פינסטער, איז געוואָרען זעהר נערוועז. מאַנינגס איז געזעסען ביי אַ טישעל און האָט אָנגעהויבען מיט די פינגער צוקלאַפּען עפּעס אַ לידעל. פלוצים דערהערט ער, ווי אַ פּאָר פרויען וואָס זיצען אַרום איהם, שושקען זיך, אַז זיי הערען, ווי ס'קומען די גייסטער. הויבט אָן מאַנינגס קלאַפּען שטאַרקער, און די אַרומיגע זענען שוין „איבערצייגט", אַז די גייסטער זענען שוין דאָ.

האָט נעהמט מען אָבער אַ מעדיום, וואָס זאָל זיך קענען מיט זיי צונויפרייהדען?

דאָ איז מאַנינגס'ען איינגעפאַלען מיט די אַנדערע צו טרייבען אַ ביסעל שפּאַס: ער האָט אַרויסגענומען דעם עלעקטרישען לעמפּעל פון קעשענע און אַ לויכט געטאָן דערמיט אין זאַל. צווישען די פרויען איז געוואָרען אַ געוואַלדיגער טומעל: די גייסטער! די גייסטער! וועהענדיג, אַז מ'נעהמט אָן זיין שפּאַס פאַר גוט געלד, האָט ער בעשלאָסען צו לצנ'עווען ווייטער: מיט אַ טיפען פייערליכען קול דערקלעהרט ער, אַז ער האָט דערפיהלט אין זיך אַ געהיימען כּוח און אַז מיט אָט דעם כּוח האָט ער אַראָפּגעבראַכט דעם גייסט פון זיינעם אַ פערשטאָרבענעם קרוב, — דאָס איז עס די ליכט, וואָס זיי האָבען איצט אַלע געזעהען...

דער עולם האָט אָיפּגענומען די ערקלערונג מיט בעגייסטערונג, די ידיעה וועגען דער ענטדעקונג פון אַ נייעם מעדיום האָט זיך גיך פערשפּרייט צווישען די ענגלישע ספּיריטואַליסטען און מ'האָט מאַנינגס'ען אָנגעהויבען אָנבאָטען גרויסע סומעס, ער זאָל קומען אויף סעאַנסען:

דערזעהן פאַר זיך אַ געלעגענהייט צו מאַכען געלד, האָט ער בעשלאָסען צו ווערען אַ מעדיום און נאַרען דעם עולם, ווי לאַנג ער וועט קענען.

מאַנינגס גיט איבער ממש שטוינענדיגע געשיכטעס, ווי אַזוי ער האָט גענאַרט די גרעסטע און שטאַרקסטע פון דער וועלט, מענשען, וואָס שפּילען אַ גרויסע ראָלע אין פּאָליטישען און געזעלשאַפטליכען לעבען פון ענגלאַנד.

אַזאַ קלאַפּ האָבען שוין די ספּיריטואַליסטען לאַנג נישט געהאַט.

גע'גט זיך צוליב איפערזוכט.

פון לעמבערג שרייבט מען:

עס זענען נאָך נישט אַריבער קיין גאַנצע צוויי יאָהר זייט אַראָלף ק. האָט חתונה געהאַט מיט קלאַראַ ז. ער, דער מאַן איז היינט אַלט 28 יאָהר, זי, זיין פרוי איז יונגער פון איהם מיט פינף יאָהר.

ער איז אַ זוהן פון אַ רייכען לעמבערגער סוחר און אַליין האָט ער אויך אַ היבשען פערמעגען. זי איז געווען אַ מאַניקוּשיסטקע אין איינעם פון די היגע עלעגאַנטעסטע פריזיר־סאַלאָנען.

אַראָלף פלעגט זיך אַהין קומען שערען, ראַזירען און מאַכען מאַניקור. קלאַראַ איז תמיד געווען אַ שעהן, עלעגאַנט־געקליידעט מיידעל און האָט געהאַט אַ גרויסען טעמפּעראַמענט. האָט זי דערום געהאַט אַ סך פערעהרער וואָס פלעגען צו איהר קומען מאַניקירען זיך די פינגער עטליכע מאָל אין דער וואָך. צי זיי האָבען יאָ געדאַרפט דעם מאַניקיר, אָדער נישט, געקומען זענען זיי, כדי זיך צו זעהען מיט דער שעהנער קלאַראַ.

איינער פון קלאַראַ'ס פערעהרער איז אויך געווען אַראָלף. אויך ער איז געווען אַ זעהר סימפּאַטישער יונגערמאַן. האָט זיך צווישען זיי אָנגעקניפּט אַ שטיקעל סימפּאַטיע, וועלכע איז באַלד געוואָרען פערוואַנדעלט אין אַ הייסער ליבע.

נישט געקוקט אויף דעם, וואָס זיינע עלטערן האָבען נישט געוואָלט מסכים זיין אויפ'ן שידוך האָט אַראָלף פונדעסטוועגען זיך ענטשלאָסען מיט איהר חתונה צ והאָבען.

אָבער תיכף נאָך די תנאים האָט ער פון זיין כלה קיין נחת נישט געהאַט. ער איז נעמליך געווען שטאַרק אייפערזיכטיג. אַראָלף האָט זיך אָנגעכאַפּט, אַז מאַניקיר־מיידלעך זענען בטבע נישט קיין גרויסע צניעות. מען בעציהט זיך וועניגסטענס צו זיי אַלס אַזעלכע. האָט ער דערום תיכף איהר פערבאָטען זיך צו בעשעפטיגען מיט דעם פאַך. איבריגענס איז ער זעהר רייך און האָט זיך גאַנץ גוט געקענט דערלויבען דערויף, אַז זיין כלה זאָל נישט פערדינען קיין געלד, בפרט אַלס מאַניקוּשיסטקע.

געמיינט אָבער האָט ער, אַז אויב זיין כלה וועט אָוועקוואַרפען איהר פאַך, דאַן וועט זי אויך מעהר קיין מגע ומשא האָבען מיט איהרע אַמאָליגע בעקאַנטע און פריינד. דערויף האָט ער זיך אָבער טועה געווען. איבריגענס האָט זי דאָך נישט געקענט זיין נישט־טאַקטיש געגען די אַמאָליגע איהרע פריינד און בעקאַנטע. בפרט איז זי, ווי געזאָגט, געווען אַ שטאַרק טעמפּעראַמענטפול מיידעל און האָט אַמאָל ליב געהאַט זיך אונטערצוהאַלטען.

דערפון האָט איהר חתן געהאַט גרויס עגמת נפש. האָט ער זי געזעהען רעדען מיט אַ מאַנספּערשוין איז ער ממש אַרויס פון דער הויט פאַר אייפערזוכט. דאָך האָט ער דאָס איהר נישט געגעבען צו דערקענען. ער האָט זי צו גוט געקענט און האָט געוואוסט, אַז נישט געקוקט דערויף, וואָס ער איז רייך, קאָן זי זיך פון איהם אָפּזאָגען. האָט ער דאָך זיין קלאַראַ'ן שטאַרק ליב געהאַט און וואָלט אַזאַ זאַך נישט געווען איבערגעהאַלטען.

נאָך דער חתונה אָבער איז ער מיט אַ יעדען טאָג אַלץ מעהר אייפערזיכטיגער געוואָרען. ער האָט פּשוט נישט געקענט אַריבערטראָגען, ווען ער האָט זי געזעהען רעדען מיט אַ מאַן. ער האָט אויך איהר פערבאָטען צו האָבען וואָס'ער ס'איז נישט געשעפטען מיט מאַנספּערשוינען.

אָבער זיין יונג ווייבעל האָט זיך דערפון נישט געמאַכט. זי האָט ווייטער געטון וואָס איהר איז געפעלען געוואָרען. דאַפּיי איז זי, ווי עס האָט זיך דאַן אַרויסגעשטעלט, געבליבען אַנ'אַנשטענדיגע פרוי.

דער מאַן איהרער איז איהר אָבער אַזוי צודרינגליך געוואָרען, מיט זיין אייפערזוכט אַז זי האָט דאָס נישט געקענט אַריבערטראָגען און אין אַ געוויסען טאָג איז זי אַוועק צו איהרע עלטערן און זיך גענומען צו איהר אַלטער פרנסה.

אַראָלף האָט ווייטער פערפאָלגט זיין פרוי מיט זיין אייפערזוכט, פון אַ ליאַדע קלאַנג, פון אַ פּלאָטקע מצד אַ שונא האָט ער אויסגעטראַכט גאַנצע בלבולים אויף זיין ווייב.

קלאַראַ האָט דערום בעשלאָסען פּטור צו ווערען פון איהר אייפערזיכטיגען מאַן. ווען אַראָלף האָט זיך דערוואוסט, אַז זיין ווייב וויל זיך מיט איהם גט'ן איז ער שיער נישט אַראָפּ פון זינען. ער האָט געפּרובט זיך איבערבעטען מיט איהר, זי האָט נאָכאַמאָל געוואָלט זיך איבערצייגען צי איהר מאַן וועט זיין אַ מענש מיט לייטען גלייך און וועט מעהר זי נישט פערפאָלגען מיט זיין זינלאָזער אייפערזוכט. זי האָט זיך דערום מיט איהם איבערגעבעטען און גענומען מיט איהם וואוינען.

אָבער אַ קורצע צייט שפּעטער האָט זיך אין איהם ווידער דערוועקט אַ משוגענע ליידענשאַפט. איינמאָל האָט ער זי אַפילו פערשלאָסען אין שטוב. דאָס האָט שוין זיין ווייבעל נישט געוואָלט ליידען און גענומען פאָדערען פון איהם אַ גט.

נאָך עטליכע חדשים ערשט האָט אַראָלף, וועלכער האָט זיך איבערצייגט, אַז אויב ער וועט ווייטער וואוינען מיט זיין ווייב וועט ער אַראָב פון זינען מסכים געווען צו אַ גט. פאַריגע מאָנטאָג האָבען זיי זיך גע'גט.

Dr. med. A. Uryson
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35־85
איז צוריקגעקומען.
נעמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייט
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27־81.
פערבשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמבעניצע, בזשעזשער 17 פון 10—11 און פון 2—1

מיידלעך וואָס דינען אין ענגלישע שענקען.

(בריף פון לאָנדאָן).

אין ענגלאַנד זענען פאַרהאַן איבער הונדערט טויזענד שענקען, מוזיק־האַלס און באַרס, וואו מען פערקויפט דעם ביטערען טראָפּען — ביר, שנאַפּס און וויין — און אין די מעהרסטע פון די פּלעצער ווערען בעשעפטיגט יונגע מיידלעך אַלס קעלנערקעס. אין מאַנכע פּלעצער שטעהען די מיידלעך הינטער'ן בופעט, און אין אַנדערע פּלעצער טראָגען זיי צו די גלעזער ביר, צי די פלאַש וויין, אָדער דאָס גלעזעל בראָנפען, צו די טישלעך, וואו עס זיצען די מענשען, וואָס קומען מאַכען אַ שנעפּסעל.

עס פערשטעהט זיך, אַז אין אַזוינע פּלעצער קומען אַריין פערשידענע מענשען מיט פערשידענע אַבזיכטען. עס קומען אַהין מענשען גלאַט אַזוי כאַפּען אַ שנעפּסעל אויס געוואוינהייט. אַנדערע ווידער קומען „פערטרינקען די צרות". עס זענען אָבער אויך פאַרהאַן אַזוינע, וואָס קומען אַהין שליסען בעקאַנטשאַפט מיט די שענע באַר־מיידלעך. און דאָ, פערשטעהט איהר, ווערט שוין פערטשעפּעט די מאָראַל פון לאַנד.

אַז מיידלעך זאָלען בעשעפטיגט ווערען אַלס קעלנערקעס אין די שענקלעך, איז אין ענגלאַנד נישט קיין נייע זאַך. דאָס איז שוין אַנ'אַלטע איינריכטונג. דאָס געהט שוין אַזאַ אַריבער צוואַנציג יאָהר. דער עולם בכלל האָט זיך שוין צו דעם צוגעוואוינט, און וואָס אַנבעלאַנגט די מאַנסבילען, האָס זענען דאָך די מעהרסטע בעזוכער פון אַזוינע פּלעצער, זענען זיי מיט דעם גאַנץ צופרידען און קיינער בונטעוועט זיך נישט געגען דעם.

זענען דאָך אָבער פאַראַן רעפאָרמער, אַזוינע מענשען הייסט עס, וואָס פערגינען נישט פּשוט יענעם דאָס לעבען. האָבען זיי אויפגעהויבען אַ געשריי געגען דעם, וואָס מען לאָזט יונגע מיידלעך זיין בעשעפטיגט ביי אַזאַ אַרבייט און אין אַזוינע נישט־שענע פּלעצער, און עס קעהרט זיך אַ וועלט.

האָבען די רעפאָרמער פון ענגלאַנד זיך איצט אָנגעזעצט אויף די באַר־מיידלעך און ווילען דווקא זיי פערטרייבען פון די שענקלעך. און הינטער די רעפאָרמער שטעהט די ענגלישע קירך און העלפט מיט. און עס האַלט שוין דערביי, אַז אין פּאַרלאַמענט אין לאָנדאָן זאָל אַריינגעטראָגען ווערען אַ „ביל", וואָס זאָל פערבאָטען צו בעשעפטיגען מיידלעך, אָדער פרויען אין אַזעלכע פּלעצער.

האָט זיך צווישען פאָלק אויפגעהויבען אַ געשריי געגען דער דאָזיגער רעפאָרם־בעוועגונג. די מענשען, וואָס קומען אַריין פערברענגען אין די אַלע פּלעצער, וואו מען פערקויפט דעם ביטערען טראָפּען, טענה'ן, אַז זיי זעהען נישט קיין שום פערברעכען אין דעם, וואָס אַ מיידעל דערלאַנגט די גלאָז ביר. און זיי פרעגען: עסען אין אַ רעסטאָראַן מעג אַ מיידעל דערלאַנגען, און אַ גלאָז ביר צו טרינקען, נישט?

אַנדערע געהען נאָך ווייטער און זאָגען גאַנץ פּשוט, אַז די רעפאָרמער, וואָס האָבען זיך גענומען צו פערטרייבען די מיידלעך הינטער דער באַר, מיינען באמת צו צושטערען דאָס גליק פון אַ סך מאַנסבילען. עס איז פאָרט אָנגענעהמער — טענה'ן זיי — ווען עס ווערט דערלאַנגט אַ שנעפּסעל, צי אַ גלאָז ביר פון אַ צאַרטער מיידעלשער הענטעל, איידער עס זאָל ווערען דערלאַנגט פון אַ גראָבער לאַפּע, בעוואַקסען מיט האָר, פון עפּעס אַ מאַנסביל.

„די גלאָז ביר — זאָגען זיי — וואָס מען בעקומט פון אַ צאַרטער מיידעלשער האַנט, איז נאָר געשמאַקער. עס האָט נאָר אַנ'אַנדער טעם!"

היינט וואָס האָט מען זיך דאָ אויף זיי אָנגעוועצט, פרעגען זיי, און מען וויל זיי בערויבען פון דעם שטיקעל גליק, פון דעם ביסעל פערגעניגען?

און וואָס זיי ווינשען די רעפאָרמער, קאָנט איהר זיך שוין אַליין אָנשטויסען. מיר פערשפּאָרען שוין אייך דאָס דערצעהלען.

עס פערשטעהט זיך, אַז וויבאַלד די פראַגע האָט שוין דערגרייכט אַזש ביז דעם ענגלישען פּאַרלאַמענט, איז עס דאָך שוין געוואָרען, וואָס מען קאָן אָנרופען, אַ נאַציאָנאַלע פראַגע, און עס קעהרט זיך מיט דעם אַ וועלט! די פּרעסע פון ענגלאַנד רעדט וועגען דעם, און די זאַך ווערט גרינדליך דורכגעלופטערט.

ווען עס איז געוואָרען אַ רייד וועגען דעם אין דער פּרעסע, האָט מען זיך ערשט אַרומגעזעהן, אַז בעשעפטיגונג אין אַזאַ פּלאַץ קאָן בעקומען נאָר אַ יונגע מיידעל. מען האָט בעמערקט, אַז ווען אַנ'איינגענטימער פון אַזאַ פּלאַץ גיט אַנ־אַנאָנס אין אַ צייטונג, אַז ער דאַרף מיידלעך צו דער אַרבייט אַלס באַר־מיידלעך, לייענט זיך שטענדיג איין נוסח, נעמליך: „פערלאַנגט שענע מיידלעך אונטער 21 יאָהר". און אַנ'אונטערזוכונג האָט געוויזען, אַ די מיידלעך, וואָס ווערען בעשעפטיגט אין די אַלע פּלעצער, זענען אין דורכשניט נישט עלטער פון 25 יאָהר. בלויז צוויי דריטעל פון די אַלע אָנגעשטעלטע מיידלעך האַלטען זיך ביי דער בעשעפטיגונג, ביז זיי דערגרייכען אַנ'עלטער פון 35 יאָהר.

די רעפאָרמער, וואָס האָבען אויפגעהויבען דעם געשריי געגען דעם און פאָדערען, די רעגירונג זאָל דורך אַ געזעץ פערבאָטען, אַז יונגע מיידלעך זאָלען בעשעפטיגט ווערען אין אַזוינע פּלעצער, בענוצען זיך מיט דער סטאַטיסטיק אויף זייער איינגענעם שטייגער, ווי עס פּאַסט זיך בעסער פאַר זיי. זיי טענה'ן, אַז די מיידלעך אין די שענקען ווערען, ערשטענס, בעשעפטיגט צו לאַנגע שטונדען, און דאָס רואינירט זייער געזונד. זיי זאָגען, דאָס די דאָזיגע מיידלעך ווערען רואינירט קערפּערליך און אויך גייסטיג, און מעהר ווי עטליכע יאָהר קאָן אַ מיידעל זיך נישט האַלטען אין אַזאַ פּלאַץ.

די רעפאָרמער פערשטעהן אָבער, אַז אָפּשאַפען עפּעס, וואָס עקזיסטירט שוין אַריבער 20 יאָהר און מענשען האָבען זיך איינגעלעבט מיט דעם, איז נישט אַזוי לייכט מיט אַמאָל אָפּצושאַפען. פון די רעגירונגס־קרייזען ווידער ווערט אָנגעוויזען, דאָס היינט־צו־טאָג זענען דאָ אין ענגלאַנד איין מיליאָן מיט פינף הונדערט טויזענד פרויען, וואָס זענען אַרבייטסלאָז, און מען קאָן נישט געפינען פאַר זיי עפּעס אַ בעשעפטיגונג. היינט ווי באַלד מען זאָל דורכפיהרען אַ געזעץ, וואָס זאָל פערבאָטען בעשעפטיגען פרויען אין די שענקען, וואָלטען די איינגענטימער פון די פּלעצער מוזען אָפּזאָגען די אַלע מיידלעך פון דער אַרבייט, און צו דער גרויסער אַרמעע פון די אַרבייטסלאָזע פרויען וואָלען מיט אַמאָל צוקומען נאָך הונדערט טויזענד לעדיג־געהערקעס! און, זאָגען זיי, דאָס וואָלט שוין באַלד מיינען אַ געזעלשאַפטליכע קאַטאַסטראָפע.

הייסט עס, איז שלעכט אַזוי, און ביטער אַזוי. אָבער די רעפאָרמער און די קירך פון ענגלאַנד ווילען עס, ווי עס שיינט, נישט נאָכלאָזען און מען זוכט עפּעס אַ וועג פאַר קאָמפּראָמיס. וואָרים עס האָבען זיך שוין אויך אַריינגעמישט די פּראָפעסיאָנעלע מאָראַליסטען, די שטענדיגע אַפּהיטער פון דער פאָלק'ס מאָראַל, וואָס טענה'ן, אַז אַ חוץ דעם, וואָס די „באַר־מיידלעך" ווערען קראַנק פון דער צו שווערער אַרבייט, ווערען זיי אויך אַרונטערגעפיהרט פון דרך הישר. זיי בעקענען זיך ביי דער אַרבייט מיט פערשידענע פערשוינען און, זאָגען זיי, אַ סך פון די מיידלעך ווערען אויסגעלאַסען, און ווען זיי פערלירען די אַרבייט הינטער דער „באַר", ווערען זיי פּשוטע גאַסען־פרויען. און דאָס, זאָגען זיי, דאַרף מען מעהר נישט דערלאָזען. דאָס איז, זאָגען זיי, אַ גרויסער געזעלשאַפטליכער איבעל, וואָס דאַרף און מוז בעזייטיגט ווערען.

דער פּאַרלאַמענט זאָל דורכפיהרען אַ געזעץ, אַז אַלע איינגענטימער פון אַזעלכע פּלעצער, זאָלען מעהר נישט טאָרען צו נעמען מיידלעך צי פרויען, און זאָלען נישט טאָרען זיי אָנשטעלען צו אַרבייטען אַלס „באַר־מיידלעך". די מיידלעך אָבער, צי די פרויען, וואָס ווערען שוין איצט בעשעפטיגט ביי דער דאָזיגער, זאָלען פערבלייבען ווייטער אַרבייטען, ביז זיי וועלען אַליין אַרויספאַלען פון דער בעשעפטיגונג, אָדער מען וועט זיי פון דאָרט אַוועקשיקען. דאָס וועט מאַכען, אַז אין עטליכע יאָהר צייט וועלען די מיידלעך און פרויען אַרויספאַלען פון דער דאָזיגער אַרבייט, און די אַרבייט וועלען איבערנעמען מענער.

דערוויייל אָבער רעדט מען בלויז פון דעם. אַזאַ ביל איז נאָך אין ענגלישען פּאַרלאַמענט נישט אַריינגעטראָגען געוואָרען. די „באַר־מיידלעך" דערלאַנגען נאָך אין ענגלאַנד אַ שנעפּסעל מיט אַ שמייכעלע, און דער עולם בכלל, ווי עס שיינט, עסט זיך אָפּ ווייניג דאָס האַרץ דערפון, וואָס עס טרעפט אַמאָל, אַז מאַנכע פון אָט די מיידלעך געהען אַרונטער פון גלייכען וועג און לאָזען זיך פערפיהרען ערגעץ אין אַ ווסט. וועגען אָט דעם זאָלען זיך זאָרגען די רעפאָרמער.

ל. פונק.

ווי זעהען אויס די יודען אין פוילען

אין די אויגען פון א בעקאנטען פראנצויזישען זשורנאליסט.

דער באקאנטער פראנצויזישער זשורנאליסט אנדרע טהעריוו האט באזוכט פוילען און דרוקט אין „זשורנאל" א רייהע עליעטאנען וועגען לעבען אין פוילען. אין זיין לעצטען ארטיקעל שילדערט אנדרע טהעריוו די פוילישע יודען. געוועהנליך באגעהט ער דא א רייהע טעותים אין זיין אויפפאסונג וועגען דער יודען־פראגע אין פוילען. פון די פרטים, וואס ער ברענגט וועגען די שטימונגען און דער ראל פון די פוילישע יודען אין לאנד, איז אויך צו זעהן, אז ער איז נישט ווי געהעריג אינפארמירט געווארען. מיר ברענגען דא איניגע ערטער פון טהעריוו'ס שילדערונג:

— איך, שרייבט טהעריוו, האב געמיינט, אז איך געפין זיך אויף יעקב'ס לייטער, אביסעל אפילו פארערנזיווירט. איך האב דארט געזעהן די יודישע ראסע און איהרע אלטע גהעטא־פארמען. מיט לאנגע שווארצע בערד, רונדע היטעלעך, געהען זיי פערטראכטערהייד אויף דעם לייטער פון איי־ראפעאישער ענטוויקלונג, פערנעהמען די עקאנא־מישע פאזיציעס און בויען דאס לאנד.

לויט די ביכער און די יודישע צייטונגען, ווייזט אויס, אז אין פוילען עקזיסטירט א יודען־פראגע. אין די לעצטע פאלקס־צעהלונג האבען דריי פערטעל פון דער יודישער באפעלקערונג זיך אנגעגעבען צו דער יודישער נאציאנאליטעט. זיי האבען זיך נישט אנגעגעבען אלס ראסע אדער אלס רעליגיעזער טייל, נאר אלס באזונדערע פאלק. ביי אונז אין פראנקרייך, וואלט מען עס בשום אופן נישט געקענט פערשטעהן. דער ענין ווערט נאך שארפער, ווען מען נעהמט אין אכט, אז די יודען בילדען צעהן פראצענט פון דער אלגעמיינער באפעלקערונג. זיי וואוינען אין געדיכטע מאסען, איבערהויפט אין די שטעדט. יודען בילדען א דריטעל פון ווארשא, א זעקסטעל פון לאדז. די יודען הילען שאפען א „פרעמדען־אינזעל" אין דער מלוכה.

טהעריוו פיהרט דאן אויס:

מען דארף האפען, אז די צייט אליין, וועלכע האט געהאלפען צו דער יודישער גלייכבערעכטיגונג וועט אויך מיטווירקען צו דער יודישער אסימילאציע. גאנץ פערשטענדליך: מען קען נישט פאדערן פון די יודען, זיי זאלען זיך אונטערווארפען אדער אבדיקירען. זיי דארפען דאך אבער נערענקען, אז זיי קענען דאך נישט ווערען קיין באזונדערע נאציע און זיי מוזען זיך אסימילירען מיט די מערב־פעלקער. דאן וועט נישט זיין קיין יודען פון פוילען מיט זייער נאציאנאליזם און סעקטאנטיזם, נאר פוילישע יודען.

שבת פארנאכט האב איך, שרייבט טהעריוו, געשפאצירט איבער די ווארשאווער גאסען, און איך האב בעמערקט, אז יודישע און קריסטליכע קינדער, דער נייער דור, שפילען זיך צוזאמען. קיין ראסען־אונטערשיד. די זון ווארעמט אלעמען גלייך. די עלטערע זיצען אויסגעזעצט אויף די בענק און שמועסען גאנץ געמיטליך. מען דערצעהלט אבער אז עס קומען נישט פאר קיין געמישטע חתונות. די יודישע ראסע היט אפ איהר ריינקייט, איהר שורש.

איך געה ווייטער אין יודישען קווארטאל אויף נאלעווקעס און גענשא. אויף די ווענד, אויף די שילדען יודישע אויפשריפטען. די קליינע קינדער קריכען ווי פון די לעכער ארויס, ווי מייז, ווי שמוציג, מיט געשרייען, וועלכע רייסען דעם אויער. די יודען דארט זענען כמעט אלע שווארץ, איבער־הויפט די חסידים מיט די קיילעכדיגע היטעלעך און די לאנגע קאפאטעס. דאס זענען אבער נאר די מענער. די יודישע מיידעלעך — דאס שעה־נע געשלעכט — טראגען קורצע קליידער, קיר־צער ווי אין פאריז. געפארבט און געשמינקט לויט דער לעצטער מאדע. די שעהנע גרויסע אויגען פון די יודישקעס ענטפלעקען סודות פון ליבע און הארץ, אלטע חלומות און פרישע פאנטאזיעס פון ליבע און ליידענשאפט.

אין ווילנא, להיפך, איז די יודישע בעפעל־קערונג פרישער, געזונדער, פרעהליכער און שטאל־צער. דער קראקאווער יוד איז מעהר יחסנות'דיג. דיר דוכט זיך, אז פאר דיר שטעהט דער אמאלי־גער יודישער כהן מיט דער ספר תורה אין האנד. די ווייבער טראגען דארט שייטלען. די קינדער האל־טען זיך אן טאטענס פאלע און געהען אין סינא־גאגע אריין.

דער שרייבער מאהלט דאן די יודישע סי־נאגאגעס און בית־עלמנים. די רעליגיע שפילט דארט זעהר א גרויסע ראלע — שרייבט ער. די יודען אין פוילען זענען געגען זונטאג־רוה, ווייל זיי האל־טען פערמאכט זייערע געשעפטען שבת. ווען יודען וואלטען געמעגט האלטען אפען זונטאג זייערע גע־שעפטען, וועט דערפון ליידען דער פוילישער האנ־דעל. פריהער פלעגען די פאליאקען בעטראכטען דעם האנדעל אלס באליידיגונג. ביסלעכווייז זענען די יודען געווארען די הערשער איבער דעם פויל־ישען האנדעל.

פון קריגס קריזיס אין דייטשלאנד צום שלום אפמאך אין פראנקרייך.

(ענדע פון דער 3־טער זייט).

צוליב דעם, וואס די סאציאליסטישע זענען נישט גענוג שטארק, האבען נישט דעם נויטיגען מוט און זענען מסוגל אונטער דער השפעה פון א שטרעזעמאן און שאלק צו פערגעסען זייערע פאר־טיי־פרינציפען און זייערע פאציפיסטישע טענדענ־צען. דער פארטיי פארשטאנד האט מחמת דעם נישט געקענט אננעמען אזא ריזיקאלישען בעשלוס. הינטער געשלאסענע טירען האט מען איינציגע טעג נאכאנאנד זיך ארומגעשלאגען און געפילפולט. סוף כל סוף האט מען אפגעווארפען דעם געדאנק מבזה צו זיין די אייגענע לידערס און מען האט זיי אי־בערגעלאזט אין קאבינעט. מען האט אבער ארויס־געטראגען א רעזאלוציע, וועלכע אונטערשטרייכט, אז די מיניסטארען האבען נישט ריכטיג געהאנ־דעלט. די בעטייליגונג אין דער רעגירונג,—זאגט די רעזאלוציע,—איז פאר די סאציאליסטישע מאסען גראד איצט זייער וויכטיג. מבטל מאכען די קאא־ליציע וואלט געווען אן עבירה. צוליב די אלע טעמים איז מען געקומען צו א פשרה.

מען האט זיך ארויסגעראטעוועט פון קריזיס, אבער נישט אינגאנצען געזונט און שטארק. א צייט וועט מען זיך שעמען אויפצוהייבען דעם פנים. עס איז באמת א גליק, וואס מען שטייט נישט איצט פאר נייע וואהלען. די סאציאל־דעמאקראטען וואל־טען היינט, אין דער רגע, אודאי בעקומען זייער שטראף. פון א וואהל־קאמפאניע ביי די איצטיגע בעדינגונגען וואלטען זיי ארויסגעגאנגען בשן ועין.

דער קאבינעט איז געבליבען גאנץ און שטרע־זעמאן איז פערבליבען אויסערן־מיניסטער. ער קען ווייטער פיהרען זיין פאליטיק און מען האפט, אז דער שטן פון קרייסער וועט זיך נישט אוועקשטע־לען אויף זיינע וועגען ווי א געפעהרליכער מזיק. דער קרייסער איז דערווייל נאך נישטא, און שטרע־זעמאן פאהרט קיין פאריז, כדי צו חתמענען דעם קעלאג־אפמאך אויף דעם געוועהנליכען יבשה וועג, אבער ער פאהרט. דאס איז דער ערשטער מאל נאך דעם וועלט קריג, ווען דער אויסערן־מיניסטער קומט אפיציעל קיין פאריז אין א וועלט־שליחות. שטרע־זעמאן איז שוין אמאל געווען אין פאריז, אבער דאס איז געווען א פריוואטער שפאציר. ער איז געווען אין א קוראָרט, כדי זיך אויסצורוהען פון א קראנקהייט. איצט קומט ער אין נאמען פון דער מלוכה, אלס רעפרעזענטאנט פון דער רעגירונג און אלס אויסערן מיניסטער. די רעכטע נאציאנאליסטי־שע פרעסע זעהט אין דעם א חרפה פאר דייטש־לאנד. ווערסאיל איז פון פאריז אינגאנצען א האל־בע שעה. נאך דעם וועלט־קריג האבען דייטשע מי־ניסטארען, און דער היינטיגער רייכסקאנצלער איז געווען איינער פון זיי,—אין דער אטמאספער פון א מפלה־שטימונג און אין פינצטערן פחד פאר דער צוקונפט, געחתמעט אין ווערסאיל דעם בעוואוסטען אפמאך. דעמאלט זענען דייטשע מיניסטארען געקו־מען ווי בעטלער. קיינער האט זיך מיט זיי נישט גערעכענט. מען האט זיי נאר איבערגעגעבען א פעדער און מען האט אויף זיי גוזר געווען צו חתמענען. דאס זענען געווען ביטערע טעג. היינט קומט שטרעזעמאן ווי א גרויסער מיניסטער פון א גרויסער מלוכה. ער איז מיט לייטען גלייך. זיין פריינט איז בריאן און די רעפרעזענטאנטען פון אלע מלוכות וועלען זיך מיט איהם חבר'ן. די צייטען זענען געווארען אנדערע. יום־טוב'דיג וועט מען שטרעזעמאן'ען מקבל פנים זיין. און ער וועט זיך פיהלען גוט און פרעהליך,

שטרעזעמאן וועט פאהרען, און ער האפט דאר־טען מעהר אויסצוטון, ווי די חתימה אויפ'ן קעלאג־אפמאך. ער איז ביז א האר געווען זיכער, אז ער וועט אונטער דער אנפיהרונג פון קעלאג קענען פערהאנדלען וועגען דער בעשטימונג פון דייטש־לאנדס רעפעראציע־חובות און וועגען דעם, אז דער פראנצויזישער חיל זאל בעפרייען די דייטשע אקו־פאציע־געביטען, פראנקרייך וועט אבער, ווי מען ווערט איצט געוואהר, נישט דערלאזען אזעלכע פערהאנדלונגען. קעלאג האט שוין מודיע געווען, אז דער איינציגער תכלית פון זיין נסיעה איז דער אבמאך און אז ער איז נישט גרייט זיך אריינצומי־שען אין וועלכע נישט איז אנדערע ענינים. נישט קוקענדיג אויף דעם, וועט מען מסתמא נישט לאזען פערבייגעהן אזא גינסטיגען מאמענט און מען וועט זיך דורכשמועסען הן וועגען דער אקופאציע, און הן וועגען דער רעפאראציע. ביז אהער האט אמע־ריקא נישט געהאט קיין געלעגענהייט זיך אריינצו־מישען אין די אפיציעלע פערהאנדלונגען. דער דאי־וועס־אבמאך איז נישט געווען קיין אמעריקאנישע איניציאטיוו. אויף דעם האבען די בעטייליגטע מלוכות ארויסגעזאגט זייער בקשה און הסכמה. איצט אבער וועט מען האנדלען און פערהאנדלען און אמעריקא וועט ארויסזאגען א מיינונג און וועט אויך אויפקלערען די רעזולטאטען.

אמעריקא געהערט נישט צום פעלקער־בונד און די רעפאראציע־ ווי די אקופאציע־שאלות שטע־הען אויפ'ן סדר היום פון דער קומענדיגער זיצונג אין גענף. וויכטיגע פעולות קען מען פון דער בע־געגעניש נישט דערווארטען, אבער געוויסע דער־גרייכונגען וועט מען מסתמא האבען. אין רעגי־רונגס־קרייזען האפט מען בכל אופן, אז די רייזע פון שטרעזעמאן וועט זיין א טובה פאר די ווייי־טערדיגע בעציהונגען מיט פראנקרייך.

צווישען שטרעזעמאן און די אנדערע מלוכות שטעהט אבער איצט דער קרייסער. ווער ווייס, וועלכע פעולה אזא קליינינקע בעשעפעניש קען האבען?...

ה. בראד.

—:0:—

פערקויפט צום טייוועל.

19) (ראמאן).

קליין איז אויך אויפגעשטאנען.

— קומט צום טעלעפאן. איך וויל דער ער־שטער רעדען מיט איהם.

דער דיזשורירענדער פאליציאנט האט שוין געהאט ארונטערגענומען דאס טרייבעל. קליין האט איהם ארויסגענומען פון זיינע הענד.

הער פארמאן?

— יא, ווער איז ביים טעלעפאן?

— דער פאליציי־אינספעקטאר קליין פון אויס־פארשונגס־אמט. איהר ווייסט שוין אוודאי, אז די פרוי ווייס איז דערהרג'עט געווארען?

וואס?.. וואס רעדט איהר?..

— יא, זי איז אויף א בעסטיאלישען אופן דערמארדעט געווארען היינט ביינאכט.

— און מינע? פריילין מינע ווייס?

- זי איז געזונד און שטארק. ה' פארמאן, איך בעט אייך, איהר זאלט זיך תיכף מעלדען אין אויספארשונגס־אמט. דארט וועט איהר זיך פרעגען אויף מיין געהילף, מארטענ'ען. ס'קאן פאסירען, אז איהר וועט אונז מיטטיילען עפיס אזוינס, וואס וועט ווארפען א שיין אויף דעם דאזיגען פערברע־כען. דערנאך בעט איך אייך, איהר זאלט קומען אין דער וואוינונג פון דער דערמארדעטער. קומט א זייגער האלב דריי. נישט פריהער.

— גוט. איך וועל קומען. קאן איך רעדען מיט דער פריילין ווייס?

— יא, ביטע!

— קליין האט זיך אומגעווענדט צו מינע'ן און איינגערוימט איהר אין אויער:

— רעדט מיט איהם נישט וועגען דעם מארד.

די שרעק האט אויפגעטויכט אין מינעס אוי־גען, ווען זי האט איבערגענומען דאס טעלעפאן־טרייבעל.

קליין איז געשטאנען דערנעבען און צוגע־הערט דעם שמועס, רויכערענדיג א רוסישען פא־פיראס.

אפוועקסלענדיג זיך מיט פארמאנען מיט א פאר נישט וויכטיגע ווערטער, האט מינע אפגע־לאזט דאס טרייבעל.

— פארוואס האב איך מיט איהם נישט גע־דארפט רעדען וועגען מארד? — האט זי אונרו־היג א פרעג געטון — איך זעה אז איהר ווילט אונז איצט נישט זאגען, וועגען וואס איהר טראכט.

ער האט איהר מילד ארויפגעלייגט זיין האנד אויף דער פלייצע.

— איצט? איך טראכט אבער איצט דאס זעל־בע, וואס איך האב געטראכט ביינאכט. איהר דארפט נישט פערגעסען, אז מיין פליכט איז חושד צו זיין אלע, נישט מאכענדיג פאר קיינעם קיין אויסנאהם.

— — — — — — — — — —

דער אינספעקטאר קליין האט אנגעטראפען אין טאליע סימאן, נישט נאר א קלוגע, טאקטפולע, פיינפיהלענדע מיידעל, נאר אויך א זעהר אינטע־רעסאנטע בערעדעוודיגע דערצעהלערין.

ער האט לאנג געשמועסט מיט איהר אין גאסט־צימער, און וואלט מיט פערגעניגען גערעדט מיט איהר ווייטער, הגם ער האט נאך פריהער זיך אלץ דערוואוסט פון איהר.

ווען ער האט זיך געשיידט מיט איהר, האט דאס מיידעל זיך נאך נישט פארגעשטעלט, אז ער האט אוועקגעטראגען מיט זיך א גענויע כאראק־טעריסטיק פון מינע'ן און פון דער דערמארדעטער.

דורכ'ן טעלעפאן פון אויספארשונגס־אמט האט מען איהם מודיע געווען, אז דער טויטער קער־פער פון דער פרוי ווייס וועט נאך מיטאג ארי־בערגעטראגען ווערען אין פראזעקטאריום צום פאל־מעסען, און אז אויפ'ן הענטעל פון קינזשאל איז נישט געלונגען צו געפינען קיין אפדריקען פון פינגער.

קליין וואו די איז אריין אין קיך. אלטע טשיזשעווסקא האט געשיילט קארטאפעל.

— קאנט איהר מיר נישט זאגען וויפיל מענ־שען האבען געהאט שליסלען פון די וואוינונג?

שליסלען האבען געהאט די פרוי ווייס, איך, פריילין מינע, און דער ה' פארמאן! — האט די קעכין רוהיג געענטפערט.

— ביי פארמאנען איז געווען א שליסעל? — האט דער אגענט איבערגעפרעגט, אונטערשטריי־כענדיג יעדעס ווארט.

די פרוי טשיזשעווסקא האט משמעות, נישט בעמערקט די פערוואונדערונג, וואס האט זיך אויסגעמאלט אויף זיין פנים.

איהר פלאך, גרוי געזיכט מיט די טיף־ארײנ־געדרוקטע אויגען, מיט די גלאנציגע קינבאקען איז געבליבען אומבעוועגליך, ווי א פארצעלייענע טעלער.

— זענט איהר איבערצייגט, אז פארמאן האט געהאט א שליסעל פון דער וואוינונג? פון ווען אן האט ער בעקומען דעם שליסעל?

— פונוואנען זאל איך עס וויסען! איך ווייס נאר, אז ער האט געהאט א שליסעל, און דאס איז אלץ.

קליין האט זיך אנגעלעהנט אין דער טיר, און אויפמערקזאם אנגעהויבען צו בעטראכטען די אלטע קריסטין

— איהר קאנט לייענען און שרייבען? — האט ער א פרעג געטון.

די אלטע האט א קוועטש געטון מיט די פלייצעס, און אויפגעהויבען דעם קאפ.

— ניין!

וויפיל האט אייך געצאהלט די פרוי ווייס?

— פופצעהן זלאטעס א וואך.

— ווי לאנג זענט איהר אויף דער שטעלע?

— זיבצען יאהר.

— איהר האט נעכטען פערמאכט די טיר אויפ'ן שלאס?

— ניין!

— און אויפ'ן ריגעל?

— יא, אויפ'ן ריגעל.

— איהר זענט זיך אוודאי נישט איבעריג מצער, וואס אייער באלעבאסטע איז טויט?! — האט קליין א זאג געטון, פאמעליך צוציהענדיג די ווערטער.

די אלטע האט אפגעשטעלט דעם קארטאפעל שיילען, און פון אויבען אראפ א קוק געטון איהם גלייך אין די אויגען.

זי איז געווען העכער און ברייטער פון קליינען.

איבער איהרע גרויסע הענד, וואס זענען געווען פערשווארצט ביז די עלענבויגענס, האט אראפגערונען שמוציג וואסער. די פינגער פון דער רעכטער האנד האבען געקלעמט דעם קוך־מעסער...

פלוצים האט איהר פערלאזען די געלאסענ־קייט, וואס האט קליינען איבערראשט ביינאכט.

— איך האב זי נישט דערהרג'עט, הער!

די אלטע האט עס ארויסגעזאגט מיט אזא קאלטער רוהיגקייט, אז קליין איז ווידער איבער־ראשט געווארען.

איך האב דאך דאס אבער נישט געזאגט! — האט ער אויסגערופען.

— נישט געזאגט, אבער געטראכט.

— איהר האט א טעות, איך פערזיכער אייך...

די אויפפיהרונג פון דער אלטער קעכין איז פאר איהם נישט געווען צו דערקלעהרען.

זי האט פון איהם נישט אראפגענומען איה־רע גלאנציגע חזירישע אייגעלעך. מאדנע וואס דער טויט פון דער באלעבאסטע האט אויף איהר קיין איינדרוק נישט געמאכט.

(פארטזעצונג קומט).

גזימסער פאַלען אויף די קעפּ.

(ב) אויף פּיעטרקאָווער 47 אין הויף האָט זיך אָפּגעריסען אַ שטיק גזימס פון באַלקאָן און גע-טראָפען דעם 22-יעהריגען שאַעצשאָוו אין קאָפּ.

צום פערוואונדעטען איז אַרויסגערופען געוואָ-רען די פּאָגאָטאָווע. געגען דעם הויז-אייגענטימער איז געמאַכט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

אַרעסטירט קאָמוניסטען

(ב) נעכטען האָט די פּאָליציי אַרעסטירט אַ געוויסען טראַיבע פון דער גלעע 1-טער מאַי 54, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אַז ער האָט געמאַכט פאָרבערייטונגען אין שייכות מיט דער אָרגאַניזיר-ונג פון דער וואָך פאַר דער קאָמוניסטישער יוגענד, וואָס זאָל זיך אָנהויבען דעם 2. סעפּטעמבער.

צוזאַמען מיט טראַיבען זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען אַ רייה אַנדערע קאָמוניסטישע טוער.

איודיש מיידעל טראָגט ציגעל.

אין אויזשביצע בויט מען איצט אַ ריזיגע רעגי-רונגס-ציגעלניע אוי פאַ גאָר ברייטען פערנעהם. ביי דער אַרבייט זענען בעשעפטיגט 300 אַרבייטער. דערינטער קוים 10 יודישע אַרבייטער. כאַראַקטער-היסטיש איז, אַז ביי דער אַרבייט איז אויך בעשעפ-טיגט אַ יודישע פריילין פון אויזשביצע, וועלכע טראָגט ציגעל און אַרבייט די שוואַרצסטע אַרבייט פּונקט ווי מענער.

שטאַרקע אַגיטאַציע אין קאַנאַדאַ

געגען דער איינוואַנדערונג פון אויסלענדער.

אַ צוזאַמענפאָהר פאָדערט איינפיהרען אַ קוואָטאָ.

אין דער שטאָט ערמאָנטאָן אין קאַנאַדע איז פאָרגעקומען אַ גרויסער צוזאַמענפאָהר אויף וועל-כער עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע אויפצופאָדערען די רעגירונג, אַז זי זאָל איינפיהרען אין קאַנאַדע אַ קוואָטע אויף עמיגראַנטען פון אייראָפּא און אַזיען, וועלכע זאָל נישט איבערשטיי-גען צוויי פּראָצענט יעהרליך פון דער צאָהל פון די האָיגע נאַציעס, וועלכע זענען געווען אין קאַ-נאַדאַ אין יאָהר 1901. די דאָזיגע רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען נאָכדעם ווי עס איז אָנגעוויי-זען געוואָרען אויף דער גרויסער געפאַהר פון די אויסלענדער אין קאַנאַדע. עס איז אויך בעשלאָ-סען געוואָרען צו לאָזען וויסען וועגען דער איינ-פיהרונג פון אַזאַ קוואָטע אַלע נאָר ריקס וועלכע ווילען קומען אין קאַנאַדע.

איידער די רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען איז אַרויסגעלאָזען געוואָרען אַ בראָשור וועגען דער אייראָפּעאישער געפאַהר אין קאַנאַדע. די בראָשור איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אין טויזענדער עקזעמפּלאָ-רען און איז צוטיילט געוואָרען צווישען די רעלעגאַטען.

עס איז אויך אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלו-ציע, אַז די אַמעריקאַנער זשורנאַלען „ליבערטי" און „סאַטורדעי איווינג פּאָסט" זאָלען נישט אַד-ריינגעלאָזען ווערען אין קאַנאַדע.

אין דער רעזאָלוציע וועגען דער קוואָטא ווערט צווישען אַנדערען געזאָגט:

„דער צוזאַמענפאָהר אַנערקענט די וויכטיג-קייט פון אויפהאַלטען אונזער בריטישען צוזאַמענ-בונד, אונזערע בריטישע אידעאַלען און בריטישע אינסטיטוציעס. און גלויבענדיג אַז דער איבערפלוס פון פרעמדע אימיגראַנטען איבער די בריטישע אין קאַנאַדע וועט ערנסט בעדראָהען די אַרבייטס-מעג-ליכקייט און אַרבייטס-בעדינגונגען און דאָס אויפ-האַלטען די עקזיסטירענדע אונטערנעהמונגען איז אַזוי וויכטיג פאַר די אויסלענדער אין קאַנאַדע פּונקט ווי פאַר די ענגלענדער, פאָדערען מיר פון דער קאַנאַדער רעגירונג איינצופיהרען אַן אימי-גראַנטען-קוואָטא, צו בעגרענעצען די אימיגראַציע פון אויסלענדער אויף נישט מעהר ווי צוויי פּראָ-צענט יעהרליך לויט דער צאָהל פון 1901".

דער הויפּט-קעמפער פאַר דער רעזאָלוציע איז געווען בישאָף ללאיד פון מערב קאַנאַדע, וועל-כער זעהט אין די אויסלענדער אַ געפאַהר פאַר קאַנאַדע אויף שריט און טריט.

עס איז נאָך אַ פראַגע אויב די רעגירונג וועט אָננעהמען די רעקאָמענדאַציע פון צוזאַמענ-פאָהר.

———:0:———

א יוד — קאַנדידאַט אויף גו-בערנאַטאָר אין ניו-יאָרק.

ניו-יאָרק. (יט"אַ). ווי עס ווערט מיטגע-טיילט, וועט אויפ'ן אַמט פון גובערנאַטאָר פון שטאַט ניו-יאָרק, אין פאַל ווען דער איצטיגער גו-בערנאַטאָר סמיטה וועט אויסגעוועהלט ווערען אַלס פּרעזידענט פון די פאַראייניגטע שטאַטען. אַרויסגע-רוקט ווערען דורך דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי די קאַנדידאַטור פון פּאָלקאָווניק הערבערט לעהמאַן.

הערבערט לעהמאַן איז וויצע פּרעזידענט פון „דזשאָינט" און איינער פון די אַקטיווסטע פיהרער פון דער יודישער הילפס-טעטיקייט.

הערבערט לעהמאַן איז געבוירען אין ניו-יאָרק אין יאָהר 1878. אין יאָהר 1899 האָט ער בעקומען די אָפיצער-ראַנגע און בעת דער וועלט-מלחמה האָט ער אַוואַנסירט ביז דער ראַנגע פון פּאָלקאָווניק. נאָך דער מלחמה האָט זיך הערבערט לעהמאַן געווידמעט דער טעטיגקייט אין באַנקוועזע.

א הורוויץ-ווארשאווער ... 34 ... לעצטע ... 29 אויגוסט 29

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען
נאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאַוועס זאַכען
זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
פעטריקאָווער 17 דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויך אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אַפּאַ-זיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאָנד-ראָזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאַראָ-וויזנעס, קאַרנע פּראָצעסען, ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותּפות-אַקטען.
מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

א האָספּעל=מאַשין
צו פאַנטאַזיע און צו וואַטעלין
פון זאָפּאָרט צו פערקויפען אויף לייכטע בעדינגונגען. צו ערפאַהרען פּולנאָצנאַ 11 ביי אברהם וויערזביצקי.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי נאָז, האַלז, אויערען קר.	4—3
ד"ר קערשנער קינדער קראַנקהייטען	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר לובימאָוו הויט און געשלעכט-קר.	1½ –12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2 –1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקהייטען	½—12½
ד"ר עליאַסבערג כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף טערלאַנג—היזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאַזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ
צאָהן-אַרצט 10—1 3 6
קינסטליכע ציין, קאָראָנען, פּלאָמבען א. אַ. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

וואָרנונג!
אַזוי ווי עס אָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד=בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז די
עכט= פּאַטענטירטע בעטען עכט= פּאַטענטירטע
זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע
PALMA-PATENT
פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.
— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
ניקעל=בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאָס, אויף רעדלעך.
מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך גרויס אָדער ברון 17 זל., פּאָלאָווע-בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס=פרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורען.
הורט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 85-31. דעטייל!

איז משך פון חודש אלול
ווערען אויסגעפיהרט וואונש=קאַרטען מיט פאָטאָגראַפיעס ווי אויך אַלערליי אויפנאַהמען פון מצבות, דענקמאַלען אויפ'ן בית=החיים צו ביליגע פרייזען דורך דעם בזוואוסטען קינסטלערישען
69 פאָטאָ=אַטעליער „PARISIEN" 69
בזשעזשינער
רעעל, שנעל, ביליג. צופאָהר מיט טראַמוואַי 1.

האַנד-נייהערס
צו 1-טער סאָרט מענער-מאַגאַזין - אַרבייט ווערען געזוכט
ביי ל. ליכטאַרוש
ווסכאָדניאַ 43
לינקע אָפיצינע, 3 שטאָק.

ZAGINIONY ZOSTAŁ w sobotę przed wieczorem między Kilinskiego a Główną ulicą portfel, zawierając dokumenty i paszport zagraniczny wydany przez Konsulat polski w Paryżu na imię Jakóba Kirszbauma zam w Łodzi przy ul. Kilinskiego 40. Znalazca zechce takowy odesłać do p. Kirszbauma Kilinskiego 40 lewa oficyna, I piętro, I wejście. 380

קוואַליפיצירטע
האַנד-נייערינס
ווי אויך אַרבייטער צו דאַמען=מאַגאַזין ווערען געזוכט ביי מ. ראָזען,
נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 25.

נייהערינס
צו סוועטערס ווערען פון זאָפּאָרט געברויכט ביי
ערליך,
אָגראָדאָווע 20. 388

א לערן=יונגעל
צו אַ קירזשנער ווערט געזוכט
ב פינטשעווסקי
סקווערע 15.

אַנ'אַנשטענדיגער
יונגערמאַן
געוועזענער בעזיצער פון אייגענע מעכאַנישע וועב-שטיהל זוכט אַ פּאָסטען ביי מעכאַנישע וועבשטיהל.
אָפערטען אין אַדמיניסטר. אונטער „A" 279

אַ 156-ער מאַשין
מיט זעלבסטהייבער
ביליג צו פערקויפען אָדער אַרויסצוגאָרגען ביי
M. KUPFERSZTOCK
Żórawia 8.

MIEJSKI KINOMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokocińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.
Od wtorku dnia 20-go do poniedziałku 27-go sierpnia 1928 r. włącznie
III i IV serja zakończenie
NĘDZNICY
(Les Misérables) Wiktora Hugo
w rolach głównych:
Gabriel Gabrio (Jean Valjean),
Sandra Milowanow (Fantinu i Kozetta),
Jan Toulout (Jevert),
Paul Jorge (Biskup Myriel),
G. Saillard (Thénardier).
W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנסקי הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 6—7
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאָפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זוג. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. קראַנק, לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר טאָפּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גרינשפּאַנשיק צאָהן-אַרצט	3—7
י. ראָזעס צאָהן-אַרצט	9—2

פּאַטאָ-טעראַפּיע, בעליפּטונגען, קאָראָנען, פּלאָמבען א. א. א.
אין דער לעטשניצע איז געעפנעט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פער בעשטראַהלונג און דאַרכלייכטונ-גען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּראָפּ. מ. מאַרקוס נעמט אָן פון 5—7 אָוונט

טלתים-פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טלתים פון טערקישע, ווי אויך טלתים-קאַנים הוגרם און דעמאַל מיט אויסאַרבייטונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניערס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל
ביי א. ה. ציטרינאָווסקי קאַמיעננאַ 1.
מען צאַהלט טייער אַרבייט, קומט און איבערצייגט אייך! 898
בעמערקונג: מ'נעמט אויך אָנגענומען אַלטע טלתים צו וואַשען

אַנאָנסען-פרייז פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 " " " " 60— " " " 4
פאַר אַ מיליעטער-שורה נאָכ'ן טעקסט—1 " " " " 15— " " " 7
אויפ'ן דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן אינהאַלט און טערטיקאַן די אָנאָנסען איז די פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך.
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען טייטאַג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Krakowski
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.